

ΑΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟΝ ΚΩΔΙΚΑ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

ΣΙΓΑΛΑ ΠΑΝΤΕΛΙΑ- ΑΜ9538

ΠΙΤΣΙΚΑΛΗ ΜΑΡΟΥΣΑ- ΑΜ9539

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	4
Κεφάλαιο 1 – Πρώτη επαφή.....	6
1.1. Πορεία στο χρόνο.....	6
1.2. Παγκόσμια οικονομική κρίση.....	7
1.3. Νέα φορολογική πραγματικότητα.....	12
Κεφάλαιο 2 : Φόρος φυσικών προσώπων.....	14
2.1. Ειδικότερη ανάλυση.....	14
2.2. Υπόχρεοι φορολογικής δήλωσης.....	15
2.3. Εξαρτώμενα μέλη.....	16
2.4. Τεκμήρια.....	17
2.5. Προκαταβολή φόρου.....	20
2.6. Φορολογία εισοδήματος (μισθωτή εργασία – συντάξεις).....	20
2.7. Υπολογισμός & καταβολή φόρου.....	22
2.8. Συλλογή αποδείξεων.....	25
2.9. Παρακράτηση φόρου.....	27
2.10. Ειδική εισφορά αλληλεγγύης (Αρ.29 Ν 3986/2011).....	28
2.11. Αυτοτελής φορολόγηση.....	29
2.12. Τεκμήρια – ανάλυση.....	30
2. 12.1 Είδη τεκμηρίων.....	31
2. 12.2 Τεκμήρια δαπανών διαβίωσης.....	31
Κεφάλαιο 3 – Ανασκόπηση μεταβλητών φορολογίας εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα και από κεφάλαιο.....	32
3.1. Φορολογία εισοδήματος από ατομική επιχείρηση και ελεύθερο επάγγελμα.....	32
3.1.1. Παρακράτηση φόρου.....	32
3.2. Φορολογία εισοδήματος από γεωργικές επιχειρήσεις.....	33
3.3. Εισόδημα από προσαύξηση περιουσίας.....	33
3.4. Φορολογία εισοδήματος από κεφάλαιο.....	34
3.4.1. Μερίσματα.....	34
3.4.2. Τόκοι.....	34

3.4.3 Δικαιώματα (royalties).....	35
3.4.4 Εισόδημα από ακίνητη περιουσία.....	35
Κεφάλαιο 4 : Φορολογία εισοδήματος Νομικών προσώπων.....	38
4.1.Ορισμός της Επιχείρησης.....	38
4.1.1 Οι διακρίσεις των επιχειρήσεων.....	39
4.1.2 Νομική Μορφή Ιδιωτικών Επιχειρήσεων.....	40
4.2. Φορολογική κατοικία και μόνιμη εγκατάσταση.....	45
4.3 Χρόνος επιβολής του φόρου.....	46
4.4. Υποκείμενο του φόρου.....	46
4.5. Προκαταβολή φόρου εισοδήματος.....	49
4.6 Παρακράτηση φόρου εισοδήματος (από εμπορικές επιχειρήσεις).....	50
Κεφάλαιο 5 – φορολογία ομόρρυθμων και ετερόρρυθμων εταιρειών.....	53
5.1.Επισκόπηση δεδομένων.....	53
5.2.Αφορολόγητα έσοδα.....	55
5.3. Μερίσματα ή Κέρδη από Συμμετοχή σε Άλλες Εταιρίες.....	55
5.4. Τα Αποθεματικά Γενικά.....	56
5.5. Τρόπος Σχηματισμού Αποθεματικών.....	58
5.6.Διάλυση ή Κεφαλαιοποίηση των Αποθεματικών.....	59
5.7 Εξαιρέσεις από τη Φορολογία Αποθεματικών.....	60
Συμπέρασμα.....	63
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	64

Εισαγωγή

Το αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον καθώς έχει να κάνει με ένα αντικείμενο το οποίο αποτελεί τον πυρήνα της οικονομικής δραστηριότητας ενός κράτους. Δεν υπάρχει ευνομούμενο κράτος στον κόσμο το οποίο να μην χρηματοδοτείται από την φορολογία των πολιτών του. Όσο επιτυχημένες και προσοδοφόρες και αν είναι επιμέρους στρατηγικές ενός κράτους (βιομηχανία, τουρισμός κτλ), δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να λειτουργήσει εύρυθμα και αποτελεσματικά, αν δεν έχει εξασφαλίσει χρηματοδότηση από το δυναμικό της χώρας (φυσικά και νομικά πρόσωπα). Η διαδικασία αυτή, μέσα από την οποία ένα κράτος έχει την «απαίτηση» από τους πολίτες και τα νομικά πρόσωπα να αποδίδουν σε αυτό κεφάλαια ανάλογα πάντοτε με τις δυνατότητες που έχουν, ονομάζεται φορολογία.

Εκ πρώτης όψεως αυτή η διαδικασία, μπορεί να προσλαμβάνει μια αρνητική χροιά, καθώς πολλοί μπορούν να αναλογιστούν, ότι αποτελεί υπερβολή και περιττό έξοδο να χρειάζεται ο πολίτης να πληρώνει το κράτος. Όμως η πραγματικότητα απέχει πολύ από αυτή την «συσταλτική ερμηνεία» που έχει αποδοθεί για την φορολογία. Η φορολογία με απλά λόγια είναι το τέλος που πληρώνει το φυσικό και το νομικό πρόσωπο ως ανταπόδοση των ωφελημάτων που προσφέρει το ίδιο το κράτος στα πρόσωπα αυτά. Τα ωφελήματα είναι πολλά, διαφορετικά και καλύπτουν σχεδόν κάθε πεδίο της καθημερινότητας (προστασία του πολίτη, Εθνικό σύστημα υγείας, δημόσια έργα, διευκόλυνση - ρύθμιση του επιχειρήν κτλ).

Όμως καθώς η οικονομική κατάσταση στην Ελλάδα συνεχώς αλλάζει, απαραίτητο είναι να υπάρξουν εκείνες οι αλλαγές οι οποίες θα δημιουργήσουν τις ασφαλιστικές δικλείδες εκείνες, υπό τις οποίες τα νέα διαμορφούμενα δεδομένα, δεν θα δημιουργήσουν μια ασύμφορη οικονομική πραγματικότητα για τα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα τα χώρας. Στην εργασία αυτή θα αναφερθούμε στις αλλαγές που υπήρξαν στην νομοθεσία περί την φορολογία και πιο συγκεκριμένα θα εξετάσουμε τις αλλαγές που έχουν επέλθει με τον νόμο Ν.4172/2013. Η ανάγκη να εξετασθεί το ζήτημα σφαιρικά και για να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε μια ολοκληρωμένη

εικόνα γύρω από το αντικείμενο το οποίο ερευνάμε, θα αναλύσουμε και τις αλλαγές στην φορολογία τις οποίες επιφέρει ο νόμος Ν.4110/2013.

Οι δυο νόμοι, επέφεραν σημαντικές αλλαγές στον κώδικα φορολογίας εισοδήματος και δεν χρειάζεται να ανήκει κάποιος στο επιστημονικό πεδίο της λογιστικής για να χρειάζεται να γνωρίζει τις αλλαγές αυτές. Στο πεδίο της φορολογίας, ρόλο διαδραματίζουμε όλοι και η καλύτερη και αρτιότερη γνώση επί του αντικειμένου αυτού, μας δίνει την δυνατότητα να γνωρίζουμε καλύτερα τις υποχρεώσεις μας απέναντι στο κράτος, αλλά και παράλληλα να μαθαίνουμε και τα όρια των δικαιωμάτων μας αναφορικά με ζητήματα που άπτονται της φορολογίας.

Κεφάλαιο 1 – Πρώτη επαφή

Όταν μιλάμε για φορολογία, το αντικείμενο στο οποίο αναφερόμαστε είναι η επιβολή εισφορών υπέρ του κράτους. Οι υποχρεωτικές αυτές εισφορές οι οποίες προέρχονται τόσο από τα νομικά όσο και τα φυσικά πρόσωπα αποτελούν την σημαντικότερη πηγή εσόδων για το κράτος. Ο σκοπός της επιβολής των φόρων είναι η χρηματοδότηση των δημοσίων δαπανών και η στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης και του κράτους πρόνοιας.¹

Το ύψος αυτών των υποχρεωτικών φόρων καθορίζει σε ένα βαθμό και την εισοδηματική πολιτική (το κόστος, δηλαδή, εκτέλεσης του κυβερνητικού έργου) ενός κράτους. Οι φόροι διακρίνονται σε δύο κατηγορίες με βάση την αμεσότητά τους, στους άμεσους και στους έμμεσους. Φορολογικό νομοσχέδιο είναι ο νόμος (ή για την ακρίβεια οι νόμοι) που ρυθμίζει την φορολογική πολιτική που εφαρμόζει ένα κράτος στην προσπάθειά του να έχει έσοδα από την περιουσία των πολιτών του. Το φορολογικό νομοσχέδιο καθορίζει το ποσό χρημάτων που θα πρέπει να καταβάλει ως φόρο στο κράτος κάθε φυσικό και νομικό πρόσωπο με βάση τα εισοδήματά του κατά το προηγούμενο οικονομικό.²

1.1. Πορεία στο χρόνο

Η φορολογία και η ανάγκη χρηματοδότησης του κράτους από τα πρόσωπα, δεν είναι μια διαδικασία την οποία ανακαλύψαμε οι σύγχρονοι άνθρωποι. Υπάρχει από τα πολύ παλιά χρόνια, υπό διαφορετικές μορφές και στόχους ανάλογα με την εποχή και τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που επικρατούσαν σε κάθε πολιτεία – κράτος. Η αλλαγή του τρόπου καταβολής του φόρου (από προϊόντα σε χρήματα) έγινε μετά την πρώτη «κοπή» νομισμάτων και δεν έγινε αμέσως αλλά σταδιακά. Σε γενικές γραμμές, όμως, αυτό που έμενε πάντα σταθερό ήταν η υποχρέωση των

¹ Σταματόπουλος Δημήτριος Π. - Καραβοκύρης Αντώνιος Γ. 2005. Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Σταμούλη Α.Ε.

² Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

ανθρώπων να καταβάλλουν χρήματα ή προϊόντα – αντικείμενα στους άρχοντες ή στο κράτος.³

Υπάρχουν αρκετά παραδείγματα κρατών στα οποία η καταβολή του φόρου γινόταν στις επιμέρους κοινότητες ή πόλεις ή ακόμη κι επαρχίες (σατραπείες στην περσική αυτοκρατορία, φέουδα στην μεσαιωνική Ευρώπη) στις οποίες ο τοπικός άρχοντας - διοικητής καθόριζε το ποσοστό φορολόγησης των πολιτών της περιοχής του. Συνήθως, αυτό το ποσοστό ήταν πολύ υψηλό ώστε και να είναι συνεπής ως προς τις υποχρεώσεις του απέναντι στην κεντρική εξουσία και να μπορεί ν' αποκομίζει τεράστια οικονομικά ποσά προς ίδιον όφελος. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις φυσικά, όπου φόρο δεν πλήρωναν μόνο πολίτες αλλά και ολόκληρα κράτη. Σε αυτές τις περιπτώσεις (συνήθως έπειτα από πολεμικές επιχειρήσεις ή προς αποφυγή αυτών) ένα κράτος αναγκαζόταν να πληρώνει ένα ποσό ετησίως σ' ένα άλλο κράτος έπειτα από συμφωνία (συνθήκη) που είχε υπογραφεί μεταξύ τους.⁴

Όμως πέραν του φόρου, όταν μια χώρα αναγκαζόταν να παραχωρήσει εδάφη και μέρος της κυριαρχίας της σ' ένα άλλο κυρίαρχο κράτος, τότε κατέβαλε το γνωστό φόρο υποτέλειας. Άλλοι τρόπος αύξησης των δημοσίων εσόδων ήταν η εκμετάλλευση πλουτοπαραγωγικών πηγών (ορυχείων, δασών, αλυκών κτλ.) με τη μορφή κρατικού μονοπωλίου ή η επιβολή εισφορών για εμπορικές συναλλαγές που γίνονταν μέσα στα σύνορα του καθώς και η επιβολή δασμών σε εισαγόμενα προϊόντα.

1.2. Παγκόσμια οικονομική κρίση

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει σήμερα μια σφοδρή κρίση χρέους. Στις 2 Μαΐου 2010, τα μέλη της ευρωζώνης και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου ενέκριναν ένα οικονομικό πακέτο €110 δισεκατομμυρίων για την Ελλάδα, σε μια προσπάθεια να αποφευχθεί η χρεοκοπία και να ανακοπεί η μετάδοση της κρίσης από την Ελλάδα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, κυρίως την Πορτογαλία, την Ισπανία, την Ιρλανδία

³Καραντάνη Κ. Νικ., 1993. Κώδικας βιβλίων και στοιχείων, εκδόσεις Παρασκευόπουλος, Αθήνα

⁴Νεγρεπόντη – Δελιβάνη Μαρία, Ανάλυση της Ελληνικής οικονομίας, Εκδόσεις Παπαζηση, Αθήνα 1981.

και την Ιταλία. Μέχρι και σήμερα, τα οικονομικά προβλήματα της χώρας δεν έχουν αμβλυνθεί, ενώ συχνά επανέρχεται το ζήτημα της ελληνικής χρεοκοπίας.⁵

Τα τρέχοντα οικονομικά προβλήματα στην Ελλάδα έχουν προκληθεί από ένα συνδυασμό εθνικών και διεθνών παραγόντων. Εσωτερικούς παράγοντες αποτελούν οι υψηλές κρατικές δαπάνες, οι διαρθρωτικές αδυναμίες, η φοροδιαφυγή, η διαφθορά κτλ, οι οποίοι έχουν συμβάλει στη συσσώρευση του χρέους στην Ελλάδα. Σε διεθνές επίπεδο, η υιοθέτηση του ευρώ και η χαλαρή υιοθέτηση των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που στόχευαν στον περιορισμό της συσσώρευσης του χρέους, επίσης πιστεύεται ότι έχουν συμβάλει στην τρέχουσα κρίση στην Ελλάδα.⁶

Η κρίση στην Ελλάδα ξεκίνησε με αφορμή την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, αλλά σύντομα εξελίχθηκε σε κρίση χρέους. Αρχικά, υπήρχαν προσδοκίες ότι η ελληνική οικονομία δεν θα είχε σοβαρές επιπτώσεις από την παγκόσμια κρίση, αφού οι ελληνικές τράπεζες δεν ήταν εκτεθειμένες σε δομημένα προϊόντα. Ο λόγος ήταν ότι δεν συμμετείχαν οι ελληνικές τράπεζες στην αγορά των «τοξικών ομολόγων». Αυτές οι ελπίδες διαψεύστηκαν όταν η ευρωπαϊκή διατραπεζική αγορά αντιμετώπισε προβλήματα ρευστότητας, τα οποία φανέρωσαν τις δομικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας.⁷

Ανάλυση των αιτιών της ελληνικής κρίσης:

- Οι μακροοικονομικές ανισορροπίες ήταν παρούσες και στην ελληνική οικονομία, η οποία εμφανίζει σοβαρά δομικά προβλήματα.
- Η παγκοσμιοποίηση μετάδωσε τις συνέπειες της παγκόσμιας κρίσης και στην Ελλάδα
- Η ελληνική οικονομία εμφανίζει πολύ μεγάλο χρέος, το οποίο συσσωρεύτηκε τις τελευταίες δεκαετίες. Βεβαίως, το έλλειμμα διογκώθηκε και από το ξέσπασμα της παγκόσμιας κρίσης.

⁵ Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

⁶ Λάζου Αχ. Βαΐου, ΕΟΚ και Ελληνικές επιχειρήσεις, εκδόσεις Παν/μίο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1990.

⁷ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

- Άλλα εσωτερικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην εξάπλωση της κρίσης είναι η διαφθορά και η φοροδιαφυγή που ταλανίζουν την ελληνική οικονομία.⁸

Από τα παραπάνω, φαίνεται ότι οι κάποιες από τις αιτίες της παγκόσμιας κρίσης συνέβαλλαν και στην ελληνική κρίση, όπως οι μακροοικονομικές ανισορροπίες, η παγκοσμιοποίηση, οι ατέλειες του συστήματος εποπτείας και ο τρόπος λειτουργίας των τραπεζών. Όμως, η ελληνική κρίση εμφανίζει κάποια επιπλέον αίτια, όπως οι αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας και η λειτουργία της ευρωζώνης. Από την άλλη πλευρά, κάποιες αιτίες που υπήρχαν στην παγκόσμια κρίση δεν είναι παρούσες στην ελληνική, όπως η φούσκα των ενυπόθηκων δανείων.⁹

Η κρίση στην Ελλάδα έκανε εμφανείς τις επιπτώσεις της έλλειψης ενός κατάλληλα διαμορφωμένου ρυθμιστικού και εποπτικού πλαισίου. Το άμεσο αποτέλεσμα της κρίσης είναι η έλλειψη ρευστότητας και η συνεπακόλουθη αύξηση των επιτοκίων. Η κρίση πλήττει πλέον το σύνολο της πραγματικής ελληνικής οικονομίας, αφού η ανεργία και ο πληθωρισμός, αλλά και η μείωση της κατανάλωσης συνεχώς επιδεινώνονται. Η τρέχουσα κατάσταση θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί ή έστω περιοριστεί, αν οι ελληνικές αρχές ασκούσαν τα τελευταία χρόνια μια πιο αυστηρή δημοσιονομική πολιτική, με στόχο τη μείωση των ελλειμμάτων. Επιπλέον, θα έπρεπε να υπάρχει ένα αυστηρότερο πλαίσιο λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, για την καλύτερη διαχείριση των προβλημάτων ρευστότητας.¹⁰

Οι αγορές ανησυχούν όλο και περισσότερο ότι η ελληνική κρίση του χρέους θα μπορούσε να προκαλέσει ακόμη και ρήξη της Ευρωζώνης, αφού έχει ήδη εξαπλωθεί και σε άλλες χώρες όπως η Πορτογαλία, η Ιρλανδία, η Ιταλία και η Ισπανία. Αν και ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η αναδιάρθρωση του χρέους θα ήταν απαραίτητη, κάτι τέτοιο δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη.

⁸ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

⁹ Λάζου Αχ. Βαΐου, ΕΟΚ και Ελληνικές επιχειρήσεις, εκδόσεις Παν/μίο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1990.

¹⁰ Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει πλέον κρίση σε δύο μέτωπα: τη μακροχρόνια συσσώρευση του δημόσιου χρέους, και την πολύ γρήγορη συσσώρευση υπερβολικού εξωτερικού χρέους. Επιπλέον, η ελληνική κυβέρνηση αντιμετωπίζει ένα τεράστιο πρόβλημα αξιοπιστίας, γεγονός που καθιστά την επίλυση της κρίσης ακόμη πιο δύσκολη. Οικονομολόγοι υποστηρίζουν ότι η κρίση του 2008 συνδέεται και με τη δυσλειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η θέση αυτή έχει βάση, αν αναλογιστούμε ότι η κρίση στις ΗΠΑ εκδηλώθηκε στις επενδυτικές τράπεζες που δεν εποπτευόταν επαρκώς.¹¹

Επομένως, η προστασία του τραπεζικού συστήματος από τις κρίσεις είναι σημαντική για την απρόσκοπτη ομαλή και εύρυθμη λειτουργία των οικονομιών σε ολόκληρο τον πλανήτη. Συνεπώς, για τη διασφάλιση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος και την αποτροπή αρνητικών καταστάσεων όπως οι κρίσεις, καθίσταται απαραίτητη η υιοθέτηση μιας σειράς προληπτικών μέτρων, καθώς και παρεμβατικών και προστατευτικών μηχανισμών.

Η Ελλάδα αποδείχτηκε ιδιαίτερα ευάλωτη στην κρίση. Σ' αυτό έπαιξε σημαντικό ρόλο η ίδια η δομή της οικονομίας της. Η Ελλάδα, σε αντίθεση με άλλες χώρες δε διαθέτει ισχυρή παραγωγική βάση και βαριά βιομηχανία και στήριξε την ανάπτυξή της σε τομείς όπως η ναυτιλία, ο τουρισμός και η οικοδομική δραστηριότητα, τομείς που πλήττονται πρώτοι σε περίοδο κρίσης. Επίσης, οι τράπεζες της, οι οποίες αναπτύχθηκαν εντυπωσιακά γρήγορα κι εξαπλώθηκαν στην ΝΑ Ευρώπη και τα Βαλκάνια, βρέθηκαν εκτεθειμένες στα δάνεια που είχαν χορηγήσει στις περιοχές αυτές (και στην Ελλάδα φυσικά).¹²

Επιπροσθέτως, η χώρα είχε ν' αντιμετωπίσει εκτός από την διόγκωση των τιμών των ακινήτων, το υψηλό ποσό χορήγηση στεγαστικών δανείων (ίσο περίπου με το Α.Ε.Π. της χώρας) και τις επισφαλείς επενδυτικές τοποθετήσεις των τραπεζών και άλλους δομικούς παράγοντες της οικονομίας της που καθιστούν την κρίση ακόμη πιο δύσκολα αντιμετωπίσιμη. Αυτοί οι παράγοντες είναι η παραμέληση των

¹¹Καραντάνη Κ. Νικ., 1993. Κώδικας βιβλίων και στοιχείων, εκδόσεις Παρασκευόπουλος, Αθήνα

¹² Λάζου Αχ. Βαΐου, ΕΟΚ και Ελληνικές επιχειρήσεις, εκδόσεις Παν/μίο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1990.

φορολογικών εσόδων (ίσως και για λόγους πολιτικούς – ψηφοθηρικούς), η αδυναμία αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής (που υπολογίζεται σε 30 με 50 δισεκατομμύρια € ετησίως), τα υψηλά ελλείμματα κι ο υπέρμετρος δανεισμός πάνω στα οποία στηρίχθηκε η ανάπτυξη του Α.Ε.Π., καθώς και στο ίδιο το ενιαίο νόμισμα, το ευρώ.¹³

Τα υψηλά ελλείμματα, που στήριξαν την ανάπτυξη, η οποία βασίστηκε στον δανεισμό, αποτέλεσαν την αγχόνη της αναμικτής ελληνικής οικονομίας με το που ξεκίνησε η κρίση. Οι ανάγκες για χρήματα ήταν μεγάλες, τα ποσά που μπορούσαν να βρεθούν από τη διεθνή αγορά ήταν ελάχιστα κι αυτά με απαγορευτικά επιτόκια, οπότε η χώρα αντιμετώπισε το φάσμα της στάσης πληρωμών - χρεοκοπίας. Για να το αντιμετωπίσει αυτό η Ε.Ε., με τη συμμετοχή και του Δ.Ν.Τ., αποφάσισε να στηρίξει δανειακά την Ελλάδα αναγκάζοντας τη χώρα να προβεί σε περιορισμό των δημοσίων εξόδων και αναπροσαρμογή της δημοσιονομικής της πολιτικής.

Η ελληνική κυβέρνηση προχώρησε στην οριζόντια περικοπή μισθών και συντάξεων (μείωση μισθολογικού κόστους), ελαχιστοποίηση του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων και αύξηση των έμμεσων και άμεσων φόρων. Τα μέτρα αυτά με τη σειρά τους στέρησαν την αγορά από την αναγκαία ρευστότητα και σε συνδυασμό με το «πάγωμα» των δανείων από πλευράς τραπεζών οδήγησαν σε κλείσιμο χιλιάδες επιχειρήσεις και μείωση της απασχόλησης (αύξηση ανεργίας).¹⁴

Η κατάρρευση των δημοσίων εσόδων σε συνδυασμό με την ανάγκη προσαρμογής στις υποχρεώσεις της δανειακής σύμβασης ανάγκασε τις ελληνικές κυβερνήσεις να πάρουν κι άλλα ακόμη πιο δυσβάσταχτα μέτρα. Τα προβλήματα, όμως, της δημοσιονομικής κρίσης πέρασαν με αυτόν τον τρόπο στους πολίτες. Το βιοτικό επίπεδο έπεσε, η μισθοί μειώθηκαν, η ακρίβεια, η φτώχεια και η ανεργία αυξήθηκαν και η λήψη δανείων έγινε πολύ δύσκολη. Στην αγορά, η πτώση της καταναλωτικής δαπάνης ήταν τέτοια που έκρινε απαγορευτική τη συνέχιση λειτουργίας χιλιάδων

¹³ Σταματόπουλος Δημήτριος Π. - Καραβοκύρης Αντώνιος Γ. 2005. Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Σταμούλη Α.Ε.

¹⁴Καραντάνη Κ. Νικ., 1993. Κώδικας βιβλίων και στοιχείων, εκδόσεις Παρασκευόπουλος, Αθήνα

επιχειρήσεων με αποτέλεσμα την ακόμη μεγαλύτερη ανεργία και ακόμη πιο βαθιά ύφεση.¹⁵

1.3.Νέα φορολογική πραγματικότητα.

Η Κυβέρνηση κατέθεσε στη Βουλή το νέο φορολογικό νομοσχέδιο, με στόχο της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής. Σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικών, το νέο φορολογικό νομοσχέδιο είναι ένα νομοσχέδιο που προστατεύει τον συνεπή φορολογούμενο και το Δημόσιο συμφέρον ενώ ταυτόχρονα προλαμβάνει και αποτρέπει τη φοροδιαφυγή μέσω της αυστηροποίησης των ποινών για εκείνους που παρανομούν. Ταυτόχρονα, βελτιώνεται ο ελεγκτικός και φοροεισπρακτικός μηχανισμός μέσω της αναδιοργάνωσης του και δημιουργείται ένα πλαίσιο ανάπτυξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με το Υπουργείο, το νέο νομοσχέδιο είναι αυστηρό αλλά ταυτόχρονα δίκαιο και απαραίτητο για την αντιμετώπιση των παθογενειών του ήδη υπάρχοντος συστήματος.¹⁶

Όμως υπάρχουν και σφοδρές αντιστάσεις από την ίδια της κοινωνία. Οι αντιστάσεις αφορούν τις ποινές για τη φοροδιαφυγή, τον χειρισμό των τόκων των δανείων των επιχειρήσεων κ.α. Το σημαντικότερο, όμως, πρόβλημα θεωρείται πως είναι το πρόβλημα νομιμότητας που αφορά συγκεκριμένα σημεία του νομοσχεδίου και έγιναν γνωστά στο Υπουργείο έπειτα από επιστολή των ΕΣΕΕ και ΓΣΕΒΕΕ. Τα σημεία αυτά αφορούν τη λειτουργία του θεσμού του Οικονομικού Εισαγγελέα χωρίς προσδιορισμό των αρμοδιοτήτων του, αύξηση του ποσοστού προβεβαίωσης στην περίπτωση προσφυγής από 25% σε 50%, απαλλαγή από τη φορολογία των κερδών από πώληση μετοχών των αλλοδαπών νομικών προσώπων που έχουν μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, σε αντίθεση με τα ημεδαπά.¹⁷

Ταυτόχρονα, ενστάσεις υπάρχουν και από τους ιδιοκτήτες ακινήτων αφού ο νέος φόρος ακινήτων βασίζεται σε αυθαίρετους φορολογικούς συντελεστές, σε υψηλές

¹⁵ Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

¹⁶ Μπεκιάρη Γ. – Αντωνίου Σ., Φ.Π.Α. και ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εκδόσεις "πρώτη εκπαιδευτική", Αθήνα 1993.

¹⁷ Παράμετροι ΕΠΕ, Οι φόροι και το μέλλον, ΑΟΗ3 Ανατόλια, Δεκέμβριος 1994..

αντικειμενικές αξίες και επί της συνολικής περιουσίας των φορολογουμένων η οποία έχει χτυπηθεί και απαξιωθεί από την καταγιστική φορολογία των τελευταίων ετών. Επιπλέον, ο νέος φόρος έρχεται ταυτόχρονα με τις βεβαιωμένες οφειλές για τον ΦΑΠ του 2011 και του 2012 και δεν προβλέπει ούτε ελάχιστο ποσοστό έκπτωσης ακόμη κι έπειτα από την εφάπαξ καταβολή του, αν αυτή είναι δυνατή. Επιβάλλεται ακόμη, φόρος 20% στην υπεραξία από την πώληση ακινήτων.¹⁸

Διαφορετικές αντιλήψεις υπάρχουν και από τους μισθωτούς και συνταξιούχους καθώς, έπειτα από την κατάργηση του βασικού αφορολογήτου των 5.000€ καθώς και των πρόσθετων αφορολόγητων ορίων για τα προστατευόμενα τέκνα, περίπου 2.000.000 από αυτούς θα κληθούν να πληρώσουν αυξημένους φόρους. Οι αγρότες υποχρεώνονται να τηρούν βιβλία εσόδων – εξόδων από το 2014 και να εκδίδουν αποδείξεις και τιμολόγια πώλησης αγαθών. Τα εισοδήματά των αγροτών καθώς και όσων έχουν έσοδα από ενοίκια θα φορολογούνται από το πρώτο ευρώ.¹⁹

Το νέο φορολογικό, αν και στοχεύει τη φοροδιαφυγή, αφαιρεί από την πραγματική οικονομία και τα τελευταία ίχνη ρευστότητας, με αποτέλεσμα όχι μόνο να μην αντιμετωπίζει το πρόβλημα που κλήθηκε ν' αντιμετωπίσει πρωτίστως (φοροδιαφυγή), αλλά να επιδεινώνει και τα προβλήματα που είχαν δημιουργηθεί (ανεργία, ανέχεια κτλ.) λόγω εσφαλμένων πολιτικών. Πρόκειται για ένα σχέδιο που έγινε πρόχειρα και γρήγορα στην προσπάθεια εξασφάλισης άλλης μιας δόσης της δανειακής σύμβασης και σίγουρα θα μας απασχολήσει ξανά γιατί σύντομα θα υπάρξει ανάγκη βελτίωσης – αλλαγής του.²⁰

¹⁸ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

¹⁹ Λάζου Αχ. Βαΐου, ΕΟΚ και Ελληνικές επιχειρήσεις, εκδόσεις Παν/μίο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1990.

²⁰Καραντάνη Κ. Νικ., 1993. Κώδικας βιβλίων και στοιχείων, εκδόσεις Παρασκευόπουλος, Αθήνα

Κεφάλαιο 2 : Φόρος φυσικών προσώπων.

2.1. Ειδικότερη ανάλυση

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Κ.Φ.Ε. (Ν.2238/1994, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει), αντικείμενο του φόρου εισοδήματος είναι το συνολικό καθαρό εισόδημα που προέρχεται από κάθε πηγή οριζόμενη από το νόμο και προκύπτει είτε στην ημεδαπή είτε στην αλλοδαπή, εφόσον το υποκείμενο του φόρου, δηλαδή το πρόσωπο που αποκτά το εισόδημα, έχει την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του στην Ελλάδα. Τα παραπάνω ισχύουν με την επιφύλαξη όσων ορίζονται από τις συμβάσεις περί αποφυγής της διπλής φορολογίας που τυχόν έχει συνάψει η Ελλάδα με άλλα κράτη. Καθαρό εισόδημα στο οποίο επιβάλλεται ο φόρος, όπως προβλέπεται από τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 4 του Κ.Φ.Ε., είναι το ποσό το οποίο απομένει όταν από το ακαθάριστο εισόδημα συγκεκριμένης πηγής, αφαιρέσουμε τις δαπάνες πραγματοποίησής του (του εισοδήματος).²¹

Περιεχόμενο του φόρου εισοδήματος των φυσικών προσώπων, είναι το πραγματικό γεγονός στο οποίο η φορολογούσα αρχή στηρίζεται προκειμένου να επιβάλει φόρο. Δηλαδή το γεγονός το οποίο δημιουργεί τη φορολογική ενοχή (υποχρέωση) του υποκειμένου σε φόρο φορολογούμενου πολίτη. Έτσι, στο φόρο περιουσίας αντικείμενο του φόρου είναι η κατοχή από κάποιον περιουσίας, ενώ ως βάση υπολογισμού του φόρου είναι το μέγεθος αυτής. Στο φόρο εισοδήματος φορολογικό αντικείμενο είναι η πραγματοποίηση από κάποιον εισοδήματος πχ. Από ακίνητα, κινητές αξίες, μισθούς, εμπορικές επιχειρήσεις κλπ.²²

Στους φόρους κατανάλωσης φορολογικό αντικείμενο είναι η διενέργεια καταναλωτικών δαπανών κλπ.

Πηγές του εισοδήματος

A. Μισθωτή εργασία και συντάξεις

²¹Καραντάνη Κ. Νικ., 1993. Κώδικας βιβλίων και στοιχείων, εκδόσεις Παρασκευόπουλος, Αθήνα

²²Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

B. Επιχειρηματική δραστηριότητα

Γ. Εισόδημα από κεφάλαιο

Δ. Κέρδη από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου

2.2. Υπόχρεοι φορολογικής δήλωσης

Μέχρι πριν δυο χρόνια, υποχρέωση να υποβάλει φορολογική δήλωση είχε κάθε φυσικό πρόσωπο, εφόσον το ετήσιο φορολογούμενο εισόδημά του υπερβαίνει τα 3.000€ καθώς και όταν είναι μικρότερο από 3.000€, εφόσον στο συνολικό εισόδημα του υπόχρεου περιλαμβάνεται και ζημιά από εμπορική ή γεωργική επιχείρηση. Στην περίπτωση μισθωτών, όριο για την υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης είναι τα 5.000€.²³

Με διατάξεις του τελευταίου φορολογικού νόμου ορίζεται ότι κάθε φυσικό πρόσωπο, ανεξάρτητα από το αν υπόκειται ή όχι σε φόρο, έχει υποχρέωση να υποβάλει δήλωση εφόσον έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του. Εξαιρετικά, υποχρέωση υποβολής δήλωσης έχει οποιοσδήποτε, εφόσον προσκληθεί γι' αυτό εγγράφως από τον αρμόδιο προϊστάμενο της Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας.²⁴

Μετά από παρεμβάσεις λογιστών και φοροτεχνικών, όμως, το Υπουργείο Οικονομικών επέφερε αλλαγές στη νομοθεσία με το Ν.4111/2013 (τροποποιώντας το άρθρο 28 του Ν.4110/2013). Σύμφωνα με αυτές, στους υπόχρεους άνω των 18 ετών που υποβάλουν φέτος για πρώτη φορά δήλωση εισοδήματος και δεν έχουν ούτε τεκμαρτό ούτε πραγματικό εισόδημα, δεν θα εφαρμοστεί η ελάχιστη αντικειμενική δαπάνη. Όσον αφορά τους συζύγους, κατά τη διάρκεια του γάμου τους, έχουν υποχρέωση να υποβάλουν κοινή δήλωση των εισοδημάτων τους, στα οποία ο φόρος, τα τέλη και οι εισφορές που αναλογούν, υπολογίζονται χωριστά στο εισόδημα καθενός συζύγου. Σε αυτήν την περίπτωση, το τυχόν αρνητικό

²³ Λάζου Αχ. Βαΐου, ΕΟΚ και Ελληνικές επιχειρήσεις, εκδόσεις Παν/μίο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1990.

²⁴ Μπεκιάρη Γ. – Αντωνίου Σ., Φ.Π.Α. και ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εκδόσεις "πρώτη εκπαιδευτική", Αθήνα 1993.

αποτέλεσμα του εισοδήματος του ενός συζύγου δεν συμψηφίζεται με τα εισοδήματα του άλλου συζύγου.²⁵

Οι φορολογικοί κάτοικοι εξωτερικού, δηλαδή τα πρόσωπα που δεν είναι ούτε κάτοικοι της Ελλάδας (εφόσον διαμένουν σε αυτήν τουλάχιστον για 183 μέρες μέσα στο ίδιο ημερολογιακό έτος) ούτε συνήθως διαμένοντες σε αυτήν, αντικείμενο της φορολογίας εισοδήματος είναι μόνο το εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα. Στη δήλωση θα αναγράφονται όλα τα εισοδήματα του υπόχρεου ανεξάρτητα αν φορολογούνται ή απαλλάσσονται της φορολογίας ή έχουν φορολογηθεί κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης ή έχουν καταβληθεί ελεύθερα φόρου.²⁶

Η δήλωση υποβάλλεται υποχρεωτικά με τη χρήση σύγχρονων ηλεκτρονικών μεθόδων και δικτυακών υποδομών από την 1η Φεβρουαρίου μέχρι και την 30η Ιουνίου κάθε έτους. Ως χρόνος βεβαίωσης του φόρου για τις δηλώσεις που θα υποβάλλονται εμπρόθεσμα θεωρείται ο μήνας Ιούλιος. Σε περίπτωση εφάπαξ εξόφλησης (για εμπρόθεσμες δηλώσεις), παρέχεται έκπτωση 1,5% επί του οφειλόμενου φόρου.²⁷

2.3.Εξαρτώμενα μέλη

Ως εξαρτώμενα μέλη του φορολογούμενου, θεωρούνται:²⁸

- α) ο (η) σύζυγος, εφόσον δεν έχει ίδια φορολογητέα εισοδήματα οποιασδήποτε πηγής
- β) άγαμα τέκνα, εφόσον είναι ανήλικα έως 18 ετών, ή είναι ενήλικα έως 25 ετών και φοιτούν σε σχολές ή σχολεία ή ινστιτούτα επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης της ημεδαπής ή αλλοδαπής, ή είναι ενήλικα έως 25 ετών και είναι

²⁵ Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

²⁶ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

²⁷ Λάζου Αχ. Βαΐου, ΕΟΚ και Ελληνικές επιχειρήσεις, εκδόσεις Παν/μίο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1990.

²⁸ Σταματόπουλος Δημήτριος Π. - Καραβοκύρης Αντώνιος Γ. 2005. Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Σταμούλη Α.Ε.

εγγεγραμμένα στα μητρώα ανέργων του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) ή υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία

γ) τα τέκνα του φορολογούμενου και οι αδελφοί/αδελφές των δύο συζύγων με ποσοστό νοητικής ή σωματικής αναπηρίας τουλάχιστον 67%, εφόσον είναι άγαμα, διαζευγμένα ή σε χηρεία

δ) ανιόντες

ε) ανήλικα ορφανά από πατέρα και μητέρα που έχουν έως τρίτου βαθμού συγγένεια με το φορολογούμενο ή τον/την σύζυγο.

2.4 Τεκμήρια

Το εισόδημα κάθε φορολογούμενου διακρίνεται σε δύο είδη: το πραγματικό και το τεκμαρτό. Πραγματικό είναι το εισόδημα που πραγματικά απέκτησε ο φορολογούμενος κατά την περίοδο για την οποία υποχρεούται σε υποβολή δήλωσης και προσδιορίζεται βάσει πραγματικών στοιχείων, όπως οι βεβαιώσεις αποδοχών, το εισόδημα που προκύπτει από τα βιβλία της επιχείρησης που εκμεταλλεύεται, οι τόκοι καταθέσεων, η πρόσοδος από ενοίκια ακινήτων και κάθε άλλο εισόδημα το οποίο προκύπτει από πραγματικά στοιχεία. Σε αντίθεση με το πραγματικό εισόδημα, το τεκμαρτό προκύπτει από υπολογισμούς που γίνονται βάσει άλλων δεδομένων όπως είναι οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες, η απόκτηση ενός περιουσιακού στοιχείου ή ακόμα και η κατοχή ενός περιουσιακού στοιχείου. Με τα τεκμήρια το κράτος²⁹

Με τα τεκμήρια το κράτος προσπαθεί να προσδιορίσει το πραγματικό εισόδημα του πολίτη. Διακρίνονται σε:³⁰

α) Τεκμήρια Διαβίωσης (Αντικειμενικές Δαπάνες & Υπηρεσίες)

²⁹Καραντάνη Κ. Νικ., 1993. Κώδικας βιβλίων και στοιχείων, εκδόσεις Παρασκευόπουλος, Αθήνα

³⁰ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

- η ετήσια αντικειμενική δαπάνη με βάση τα τετραγωνικά μέτρα της ιδιοκατοικούμενης ή μισθωμένης ή της δωρεάν παραχωρούμενης κύριας κατοικίας
- η ετήσια αντικειμενική δαπάνη που εκτιμάται με βάση τα τετραγωνικά μέτρα μίας ή περισσότερων ιδιοκατοικούμενων ή μισθωμένων δευτερευουσών κατοικιών
- η ετήσια αντικειμενική δαπάνη επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης (ΙΧΕ)
- η ετήσια αντικειμενική δαπάνη που καταβάλλεται για ιδιωτικά σχολεία
- η ετήσια αντικειμενική δαπάνη που καταβάλλεται για οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτοκινήτων, δασκάλους και λοιπό προσωπικό
- η ετήσια αντικειμενική δαπάνη που καταβάλλεται για σκάφη αναψυχής ιδιωτικής χρήσης
- η ετήσια αντικειμενική δαπάνη που καταβάλλεται για αεροσκάφη, ελικόπτερα, ανεμόπτερα
- η ετήσια αντικειμενική δαπάνη που καταβάλλεται για εξωτερικές δεξαμενές κολύμβησης
- η ελάχιστη ετήσια αντικειμενική δαπάνη³¹

β) Τεκμήρια που δημιουργούνται από περιστασιακά γεγονότα.

Αυτά αφορούν στην πραγματοποίηση μίας περιστασιακής πράξης κατά την περίοδο για την οποία υπάρχει υποχρέωση υποβολής δήλωσης, όπως είναι το ποσό που δαπανήθηκε για την αγορά ενός αυτοκινήτου, ενός ακινήτου, κλπ. Με το Ν.4172/2013 προστίθεται ως τεκμήριο και η αγορά επιχειρήσεων ή σύσταση ή αύξηση του κεφαλαίου επιχειρήσεων που λειτουργούν ατομικώς ή με τη μορφή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης ή ανώνυμης εταιρίας ή περιορισμένης ευθύνης εταιρίας ή ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρίας ή κοινωνίας ή κοινοπραξίας ή αστικής εταιρίας ή αγορά εταιρικών μερίδων και χρεογράφων γενικώς.³²

³¹ Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

³² Λάζου Αχ. Βαΐου, ΕΟΚ και Ελληνικές επιχειρήσεις, εκδόσεις Παν/μίο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1990.

Το ετήσιο συνολικό ποσό της αντικειμενικής δαπάνης που προσδιορίζεται με βάση τα προηγούμενα, μπορεί να αμφισβητηθεί από τον φορολογούμενο όταν αυτό είναι μεγαλύτερο από την πραγματική δαπάνη του και των μελών που τον βαρύνουν, εφόσον αυτό αποδεικνύεται από τον υπόχρεο με βάση πραγματικά περιστατικά ή στοιχεία. Τέτοια περιστατικά συντρέχουν ιδίως στο πρόσωπο των υπόχρεων οι οποίοι:³³

α) υπηρετούν τη στρατιωτική θητεία τους στις Ένοπλες Δυνάμεις

β) είναι φυλακισμένοι

γ) νοσηλεύονται σε νοσοκομείο ή κλινική

δ) είναι άνεργοι και δικαιούνται βοηθήματα ανεργίας

ε) συγκατοικούν με συγγενείς πρώτου βαθμού και έχουν μειωμένες δαπάνες διαβίωσης λόγω αποδεδειγμένης συμβολής στις δαπάνες αυτές των συγγενών τους με την προϋπόθεση ότι η τελευταίοι έχουν εισόδημα από εμφανείς πηγές

στ) είναι ορφανοί ανήλικοι οι οποίοι έχουν στην κυριότητά τους επιβατικά οχήματα ΙΧ από κληρονομιά του πατέρα ή της μητέρας τους και

ζ) προσκομίζουν στοιχεία από τα οποία αποδεικνύεται ότι για λόγους ανωτέρας βίας πραγματοποίησαν δαπάνη μικρότερη από την αντικειμενική³⁴

Όταν συντρέχει μία ή περισσότερες από τις περιπτώσεις αυτές, ο φορολογούμενος υποχρεούται να υποβάλλει μαζί με τη δήλωσή του και τα αναγκαία δικαιολογητικά για την απόδειξη των ισχυρισμών. Ο προϊστάμενος της ΔΟΥ ελέγχει την αλήθεια των ισχυρισμών και την ακρίβεια των αποδεικτικών στοιχείων του φορολογούμενου και μειώνει ανάλογα την ετήσια αντικειμενική δαπάνη, στην οποία αναφέρονται οι ισχυρισμοί και τα αποδεικτικά στοιχεία.³⁵

³³ Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

³⁴ Παράμετροι ΕΠΕ, Οι φόροι και το μέλλον, ΑΟΗ3 Ανατόλια, Δεκέμβριος 1994..

³⁵ Παρασκευόπουλου Αλ., Πόθεν έσχες, εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα 1992.

2.5. Προκαταβολή φόρου

Στο ποσό του φόρου που προκύπτει βάσει της φορολογικής δήλωσης του φυσικού προσώπου βεβαιώνεται και προκαταβολή φόρου έναντι του επόμενου οικονομικού έτους. Το ποσό της προκαταβολής ισούται με το 55% του φόρου που προκύπτει για τα δηλωθέντα εισοδήματα. Εάν για τα δηλωθέντα εισοδήματα έχει παρακρατηθεί φόρος στην πηγή, ο φόρος αυτός εκπίπτει από τον φόρο που έχει βεβαιωθεί ως προκαταβολή.

Δεν υπολογίζεται προκαταβολή στην περίπτωση που ο φορολογούμενος δηλώνει μόνο εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες. Όταν υποβάλλεται δήλωση για πρώτη φορά ο συντελεστής υπολογισμού της προκαταβολής φόρου 55% μειώνεται κατά το ήμισυ (22,5%).³⁶

2.6. Φορολογία εισοδήματος (μισθωτή εργασία – συντάξεις)

Το ακαθάριστο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις περιλαμβάνει τα πάσης φύσεως εισοδήματα σε χρήμα ή σε είδος που αποκτώνται στο πλαίσιο υφιστάμενης, παρελθούσας ή μελλοντικής εργασιακής σχέσης. Για τους σκοπούς του Κ.Φ.Ε., εργασιακή σχέση υφίσταται όταν ένα φυσικό πρόσωπο παρέχει υπηρεσίες:³⁷

- α) στο πλαίσιο σύμβασης εργασίας, σύμφωνα με το εργατικό δίκαιο,
- β) βάση σύμβασης, προφορικής ή έγγραφης, με την οποία το φυσικό πρόσωπο αποκτά σχέση εξαρτημένης εργασίας με άλλο πρόσωπο, το οποίο έχει το δικαίωμα να ορίζει και να ελέγχει τον τρόπο, το χρόνο και τον τόπο εκτέλεσης των υπηρεσιών,
- γ) οι οποίες ρυθμίζονται από τη νομοθεσία περί μισθολογίου και ειδικών μισθολογίων των υπαλλήλων και λειτουργών του δημοσίου,

³⁶Παράμετροι ΕΠΕ, Οι φόροι και το μέλλον, ΑΟΗ3 Ανατόλια, Δεκέμβριος 1994..

³⁷Σταματόπουλος Δημήτριος Π. - Καραβοκύρης Αντώνιος Γ. 2005. Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Σταμούλη Α.Ε.

δ) ως διευθυντής ή μέλος του Δ.Σ. εταιρίας ή κάθε άλλου νομικού προσώπου ή νομική οντότητας,

ε) ως δικηγόρος έναντι πάγιας αντιμισθίας για την παροχή νομικών υπηρεσιών,

στ) βάση εγγράφων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών ή συμβάσεων έργου, με φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες τα οποία δεν υπερβαίνουν τα τρία (3) ή, εφόσον υπερβαίνουν τον αριθμό αυτόν, ποσοστό εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) του ακαθάριστου εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα προέρχεται από ένα (1) από τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες που λαμβάνουν τις εν λόγω υπηρεσίες και εφόσον οι ετήσιες επιχειρηματικές δαπάνες που θα εξέλιπταν, δεν υπερβαίνουν το ποσό των εννέα χιλιάδων διακοσίων πενήντα (9.250) ευρώ.³⁸

Ως ακαθάριστα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις θεωρούνται τα εξής:

α) ημερομίσθιο, μισθός, επίδομα αδειάς, επίδομα ασθενείας, επίδομα εορτών, αποζημίωση μη ληφθείσας άδειας, αμοιβές, προμήθειες, επιμίσθια και φιλοδωρήματα,

β) επιδόματα περιλαμβανομένων του επιδόματος κόστους διαβίωσης, του επιδόματος ενοικίου, της αποζημίωσης εξόδων φιλοξενίας ή ταξιδιού,

γ) αποζημίωση εξόδων στα οποία έχει υποβληθεί ο εργαζόμενος ή συγγενικό πρόσωπο

του εργαζόμενου,

δ) παροχή οποιασδήποτε μορφής που λαμβάνει ο εργαζόμενος πριν την έναρξη της εργασιακής σχέσης,

ε) αποζημιώσεις για τη λύση ή καταγγελία της εργασιακής σχέσης,

³⁸ Παρασκευόπουλου Αλ., Πόθεν έσχες, εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα 1992.

στ) συντάξεις που χορηγούνται από κύριο και επικουρικό φορέα υποχρεωτικής ασφάλισης, καθώς και από επαγγελματικά ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο,

ζ) το ασφάλισμα που καταβάλλεται εφάπαξ ή με τη μορφή περιοδικής παροχής στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων,

η) κάθε άλλη παροχή που εισπράττεται έναντι υφιστάμενης, παρελθούσας ή μελλοντικής εργασιακής σχέσης³⁹

2.7 Υπολογισμός & καταβολή φόρου

Το εισόδημα από μισθούς και συντάξεις, σύμφωνα με το άρθρο 9 του ΚΦΕ (Ν.4110/2013) για το οικονομικό έτος 2014, φορολογείται με την ακόλουθη κλίμακα:⁴⁰

Κλίμακα φορολογίας εισοδήματος		
Κλιμάκιο εισοδήματος	Φορολογικός συντελεστής	Φόρος κλιμακίου
0-5.000	0%	0
5.001-12.000	10%	700
12.001-16.000	18%	1.420
16.001-26.000	25%	3.920
26.001-40.00	35%	8.820
40.001-60.000	38%	16.420
60.001-100.000	40%	32.420
>100.000	45%	

Κλίμακα μισθωτών - συνταξιούχων		
Κλιμάκιο εισοδήματος	Φορολογικός συντελεστής	Φόρος κλιμακίου
0-25.000	22%	5.500

³⁹ Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

⁴⁰ Καραντάνη Κ. Νικ., 1993. Κώδικας βιβλίων και στοιχείων, εκδόσεις Παρασκευόπουλος, Αθήνα

25.000-42.000	32%	5.540
>42.000	42%	

Το οικονομικό έτος 2013 το οποίο είναι το τελευταίο έτος όπου ίσχυσαν οι προηγούμενες διατάξεις περί την φορολογία, υπήρχε αφορολόγητο όριο 5.000€ για το πρώτο κλιμάκιο και 9.000€ για νέους ηλικίας έως και 30 ετών, για τους συνταξιούχους άνω των 65 ετών και τα άτομα με ειδικές ανάγκες (ή συνταξιούχους με παιδιά με ειδικές ανάγκες). Με τις νέες διατάξεις, καταργείται το αφορολόγητο. Στη θέση του παρέχεται φόρου, ως ακολούθως:⁴¹

- για εισόδημα $\leq 21.000\text{€}$, έκπτωση φόρου 2.100€. Αν ο φόρος που προκύπτει είναι μικρότερος, θα περιορίζεται ανάλογα και η έκπτωση φόρου
- για εισόδημα $> 21.000\text{€}$, η ως άνω έκπτωση περιορίζεται κατά 100€ ανά 1.000€ εισοδήματος και μέχρι εξαντλήσεως του ποσού των 2.100€.

Ο φόρος που προκύπτει από την κλίμακα των μισθωτών και συνταξιούχων, μετά την ως άνω έκπτωση φόρου, μειώνεται κατά ποσοστό 10% για κάθε μία από τις ακόλουθες δαπάνες:⁴²

α) Έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης, με την προϋπόθεση ότι υπερβαίνουν το 5% του φορολογούμενου εισοδήματος (το ποσό δεν μπορεί να υπερβεί τις 3.000€).

β) Το ποσό της διατροφής που καταβάλλεται από τον ένα σύζυγο στον άλλον, εφόσον έχει επιδικαστεί και δεν καταβάλλεται βάσει συμβολαιογραφικής πράξης (το ποσό δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.500€).

γ) Οι χρηματικές δωρεές που καταβάλλονται και η αξία των ιατρικών μηχανημάτων των ασθενοφόρων που μεταβιβάζονται από τον φορολογούμενο σε συγκεκριμένους φορείς, οργανισμούς και κοινωφελή ιδρύματα, εφόσον τα ποσά υπερβαίνουν

⁴¹ Μπεκιάρη Γ. – Αντωνίου Σ., Φ.Π.Α. και ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εκδόσεις "πρώτη εκπαιδευτική", Αθήνα 1993.

⁴² Σταματόπουλος Δημήτριος Π. - Καραβοκύρης Αντώνιος Γ. 2005. Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Σταμούλη Α.Ε.

συνολικά τα 100€. Το συνολικό ποσό των δωρεών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% του δηλούμενου εισοδήματος.⁴³

Σύμφωνα με τη νέα διάταξη της παρ.4 του άρθρου1 του νέου Ν.4110/2013, εξαιρετικά το ποσό του φόρου που προκύπτει σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου9 του Κ.Φ.Ε., μειώνεται κατά 200€ για τον ίδιο το φορολογούμενο και για καθένα από τα πρόσωπα που συνοικούν με αυτόν ή τον βαρύνουν εφόσον:⁴⁴

α) Παρουσιάζουν αναπηρία 67%. Δεν λαμβάνεται υπόψιν επαγγελματική ή ασφαλιστική αναπηρία.

β) Είναι ανάπηροι αξιωματικοί ή οπλίτες και παίρνουν σύνταξη από το δημόσιο τομέα

γ) Είναι θύματα πολέμου και λαμβάνουν σύνταξη από πολεμική αιτία

δ) Παίρνουν σύνταξη από τον δημόσιο τομέα ως ανάπηροι ή θύματα εθνικής αντίστασης ή εμφυλίου πολέμου.

Η μείωση αυτή του φόρου κατά 200€ για τα πρόσωπα που προαναφέραμε, δεν λαμβάνεται υπόψη κατά την παρακράτηση φόρου μισθωτών υπηρεσιών. Η μείωση αυτή θα υπολογιστεί κατά την εκκαθάριση των φορολογικών δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων των δικαιούχων. Εξακολουθεί να ισχύει η διάταξη που προβλέπει ότι οι κάτοικοι εξωτερικού που αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα, δεν δικαιούνται καμία έκπτωση φόρου εκτός από τους κατοίκους της Ε.Ε. οι οποίοι αποκτούν στην Ελλάδα πάνω από το 90% του συνολικού τους εισοδήματος.⁴⁵

Το αφορολόγητο το παιδιών, το οποίο αφορούσε το πρώτο κλιμάκιο της κλίμακας και αυξανόταν κατά 2.000€ για κάθε τέκνο από τα δύο πρώτα του φορολογούμενου που τον βαρύνουν και κατά 3.000€ για κάθε επόμενο, καταργείται και

⁴³ Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

⁴⁴ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

⁴⁵ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

αντικαθιστάται με νέα οικογενειακά επιδόματα (σχετικό πίνακα παραθέτουμε στο παράρτημα).⁴⁶

2.8 Συλλογή αποδείξεων

Η υποχρέωση συλλογής αποδείξεων αφορά μισθωτούς και συνταξιούχους και όχι τους ελεύθερους επαγγελματίες ή όσους έχουν εισοδήματα από άλλες πηγές και δεν δικαιούνται την έκπτωση φόρου. Όπως ορίζει η σχετική διάταξη νόμου, προκειμένου να διατηρηθεί ακέραιο το ποσό της μείωσης του φόρου (έως 2.100€ ανάλογα με το εισόδημα), ο φορολογούμενος απαιτείται να προσκομίσει αποδείξεις που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με τις διατάξεις των Κανόνων Απεικόνισης Συναλλαγών ή σε χώρες της Ε.Ε. για δαπάνες αγοράς αγαθών και λήψης υπηρεσιών.⁴⁷

Θεωρητικά, σύμφωνα με τη διάταξη, η συλλογή αποδείξεων κατοχυρώνει την έκπτωση φόρου. Πρακτικά, αυτό ακυρώνεται καθώς η έκπτωση φόρου μηδενίζεται για φορολογούμενους με εισοδήματα πάνω από 42.000€, οι οποίοι όμως, παρότι δεν κερδίζουν τίποτα, διατηρούν την υποχρέωση συλλογής αποδείξεων. Από την υποχρέωση συλλογής αποδείξεων, εξαιρούνται (αλλά διατηρούν το ποσό της μείωσης του φόρου) οι δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν στο εξωτερικό εκτός Ε.Ε., όσοι διαμένουν σε οίκο ευγηρίας, σε ψυχιατρικά καταστήματα και οι φυλακισμένοι.⁴⁸

Το ποσό των αποδείξεων δαπανών που απαιτούνται ορίζεται σε ποσοστό 25% του δηλούμενου και φορολογούμενου με βάση την κλίμακα των μισθωτών ατομικού εισοδήματος. Μέγιστο όριο απαιτούμενων αποδείξεων είναι τα 10.500€ (για εισόδημα έως 42.000€). Οι δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί γίνονται αποδεκτές μόνο εφόσον έχουν περιληφθεί στην εμπρόθεσμη δήλωση, λογίζονται

⁴⁶ Λάζου Αχ.Βαΐου, ΕΟΚ και Ελληνικές επιχειρήσεις, εκδόσεις Παν/μίο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1990.

⁴⁷Καραντάνη Κ. Νικ., 1993. Κώδικας βιβλίων και στοιχείων, εκδόσεις Παρασκευόπουλος, Αθήνα

⁴⁸Σταματόπουλος Δημήτριος Π. - Καραβοκύρης Αντώνιος Γ. 2005. Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Σταμούλη Α.Ε.

συνολικά και για τους δύο συζύγους και επιμερίζονται μεταξύ τους ανάλογα με το δηλούμενο ατομικό εισόδημα.⁴⁹

Στη περίπτωση διαφοράς μεταξύ του ποσού των αποδείξεων που θα πρέπει να συγκεντρώνουν και των αποδείξεων που συγκεντρώθηκαν, θα επιβάλλεται φόρος στη διαφορά με συντελεστή 22%. Για παράδειγμα, μισθωτός με εισόδημα 20.000€, θα πρέπει να μαζέψει αποδείξεις 5.000€. Αν έχει συλλέξει αποδείξεις αξίας 3.000€, στη διαφορά των 2.000€ θα μπει φόρος 22% ή θα κληθεί να πληρώσει έξτρα φόρο 440€.⁵⁰

Η Εφορία αναγνωρίζει τις εξής αποδείξεις δαπανών: τρόφιμα, ροφήματα, αλκοολούχα και μη ποτά, καπνός, είδη ένδυσης και υπόδησης, στεγνό καθάρισμα και επιδιόρθωση ενδυμάτων, είδη επισκευής και συντήρησης κατοικίας, έπιπλα και φωτιστικά, καλλύματα δαπέδου, λευκά είδη, οικιακές συσκευές, επισκευές οικιακών συσκευών, υαλικά, επιτραπέζια σκεύη και σκεύη οικιακής χρήσης, εργαλεία, εξοπλισμός για σπίτι και κήπο, είδη άμεσης κατανάλωσης νοικοκυριού, οικιακές υπηρεσίες, είδη επισκευής και συντήρησης κατοικίας, ανταλλακτικά αυτοκινήτου, καύσιμα και λιπαντικά, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτου και μοτοσυκλέτας, μεταφορές πραγμάτων, ράδιο CD, τηλεοράσεις, DVD, ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές και βιντεοκάμερες, Η/Υ, μέσα εγγραφής ήχου και εικόνας, επισκευές οπτικοακουστικών συσκευών, μουσικά όργανα, άνθη, κατοικίδια ζώα, παιχνίδια, είδη αθλήσεως και εξοχής, τροφές και υπηρεσίες για ζώα, αθλητικές δραστηριότητες, πολιτιστικές δραστηριότητες, βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, γραφική ύλη, σχολικά είδη, πακέτο διακοπών, εστιατόρια, ταβέρνες, ζαχαροπλαστεία, καφενεία, κυλικεία, μπαρ, νυχτερινά κέντρα, έξοδα ξενοδοχείων, κουρεία, κομμωτήρια, είδη ατομικής φροντίδας, προσωπικά είδη, κοσμήματα, ρολόγια, είδη ταξιδιού, είδη καπνιστού, οικονομικές και νομικές υπηρεσίες.⁵¹

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα δίδακτρα φροντιστηρίων, ξένων γλωσσών, χορού και μουσικής που μέχρι σήμερα κατατάσσονταν στις φοροαπαλλαγές, με το νέο νόμο μετράνε στη

⁴⁹ Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

⁵⁰ Μπεκιάρη Γ. – Αντωνίου Σ., Φ.Π.Α. και ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εκδόσεις "πρώτη εκπαιδευτική", Αθήνα 1993.

⁵¹ Καραντάνη Κ. Νικ., 1993. Κώδικας βιβλίων και στοιχείων, εκδόσεις Παρασκευόπουλος, Αθήνα

συλλογή αποδείξεων. Φυσικά με την νομοθεσία που έχει ψηφιστεί με την συμφωνία του νέου μνημονίου, ισχύει φορολογία 23% στα δίδακτρα φροντιστηρίων.

Αντίθετα, εξαιρούνται δαπάνες που αφορούν: ενοίκια, ύδρευση, δημοτικά τέλη, αποχέτευση, κοινόχρηστα, ηλεκτρισμό, υγραέριο, φυσικό αέριο, πετρέλαιο, ιατρικές, οδοντιατρικές, παραϊατρικές υπηρεσίες, νοσοκομειακή περίθαλψη, αγορά αυτοκινήτων, εισιτήρια τρένων, αεροπλάνων, πλοίων, αστικών συγκοινωνιών, ταχυδρομικές υπηρεσίες, τηλεφωνικές υπηρεσίες, δίδακτρα ιδιωτικών σχολείων, ασφάλιστρα κατοικίας, ασφάλιστρα υγείας, ασφάλιστρα μεταφορών, άλλες ασφαλίσεις, αγορά σκαφών αναψυχής, αγορά μοτοσυκλετών, φωτοβολταικά.⁵²

2.9 Παρακράτηση φόρου

Η παρακράτηση φόρου γίνεται από εκείνον που απασχολεί κατά σύστημα έμμισθο ή ημερομίσθιο προσωπικό είτε καταβάλλει συντάξεις, επιχορηγήσεις και κάθε άλλη παροχή. Η παρακράτηση ενεργείται κατά την καταβολή και ο φόρος υπολογίζεται ως εξής:

α) στους αμειβόμενους με μηνιαίο μισθό, στους συνταξιούχους και τους αμειβόμενους με ημερομίσθιο, οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες με σχέση μίσθωσης εργασίας πάνω από ένα έτος στον ίδιο εργοδότη ή με σχέση μίσθωσης εργασίας αορίστου χρόνου, με βάση τη κλίμακα μισθωτών-συνταξιούχων στο ετήσιο καθαρό εισόδημα

β) στους αμειβόμενους με ημερομίσθιο, οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες ορισμένου χρόνου αλλά διάρκειας μικρότερης από ένα έτος, με συντελεστή τρία τοις εκατό (3%) στο ακαθάριστο ποσό του ημερομισθίου (αρκεί να είναι πάνω από εικοσιτέσσερα (24) ευρώ)

γ) στις καθαρές αμοιβές για υπερωριακή εργασία, επιχορηγήσεις, επιδόματα και σε κάθε άλλου είδους πρόσθετες αμοιβές ή παροχές, ανεξάρτητα από τις τακτικές, με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%)

⁵² Λάζου Αχ.Βαΐου, ΕΟΚ και Ελληνικές επιχειρήσεις, εκδόσεις Παν/μίο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1990.

δ) στα εισοδήματα που καταβάλλονται αναδρομικά, ανεξάρτητα από το έτος στο οποίο ανάγονται για να φορολογηθούν, με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%)⁵³

Αξίζει να σημειωθεί ότι από 1/1/2014 καταργείται η έκπτωση 1,5% κατά την παρακράτηση φόρου εισοδήματος από μισθωτούς και συνταξιούχους. Η κατάργηση αυτή ουσιαστικά αυξάνει τη μηνιαία παρακράτηση για όλους τους μισθωτούς και συνταξιούχους όμως δεν σημαίνει πρόσθετη επιβάρυνση, αφού και με το σημερινό σύστημα ο φόρος που δεν εισπράττεται κατά την παρακράτηση βεβαιώνεται με την εκκαθάριση της φορολογικής δήλωσης.⁵⁴

2.10 Ειδική εισφορά αλληλεγγύης (Αρ.29 Ν 3986/2011)

Επιβάλλεται ΕΕΑ στα εισοδήματα άνω των δώδεκα χιλιάδες ευρώ (12.000,00) των φυσικών προσώπων, που προέκυψαν κατά τις διαχειριστικές χρήσεις 2010 έως 2014 και δηλώνονται με τις δηλώσεις των αντίστοιχων οικονομικών ετών 2011-2015. Για την επιβολή της εισφοράς, λαμβάνεται υπ' όψη το ετήσιο συνολικό καθαρό εισόδημα, πραγματικό ή τεκμαρτό, φορολογούμενο ή απαλλασσόμενο του φυσικού προσώπου ή σχολάζουσας κληρονομιάς. Το τεκμαρτό εισόδημα λαμβάνεται υπ' όψη πριν από τις μειώσεις του αρ. 19 του ΚΦΕ. Εξαιρούνται και δεν προσμετρούνται τα εισοδήματα των φυσικών προσώπων που είναι ολικώς τυφλοί, καθώς και των προσώπων που παρουσιάζουν βαριές κινητικές αναπηρίες σε ποσοστό ογδόντα τοις εκατό (80%) και άνω.⁵⁵

Επίσης, εξαιρούνται οι μακροχρόνια άνεργοι που είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ, καθώς και όσοι λαμβάνουν επίδομα ανεργίας από τον εν λόγω οργανισμό, εφ' όσον κατά τον χρόνο της βεβαίωσης δεν έχουν πραγματικά εισοδήματα. Από την υποχρέωση καταβολής ειδικής εισφοράς εξαιρούνται, επίσης, οι μακροχρόνια άνεργοι ναυτικοί στους καταλόγους προσφερομένων προς

⁵³ Μπεκιάρη Γ. – Αντωνίου Σ., Φ.Π.Α. και ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εκδόσεις "πρώτη εκπαιδευτική", Αθήνα 1993.

⁵⁴ Σταματόπουλος Δημήτριος Π. - Καραβοκύρης Αντώνιος Γ. 2005. Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Σταμούλη Α.Ε.

⁵⁵ Παρασκευόπουλου Αλ., Πόθεν έσχες, εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα 1992.

ναυτολόγηση του Γραφείου Ευρέσεως Ναυτικής Εργασίας (Γ.Ε.Ν.Ε), εφ' όσον κατά το χρόνο βεβαίωσης δεν έχουν πραγματικά εισοδήματα.⁵⁶

Για το συνολικό εισόδημα του Προέδρου της Δημοκρατίας, του Προέδρου και των Αντιπροέδρων της Βουλής, των Βουλευτών, των Προέδρων και των Αντιπροέδρων της Κυβέρνησης, των Υπουργών, των Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών, των Γενικών και Ειδικών Γραμματέων των Υπουργείων, των Γενικών Γραμματέων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, των Περιφερειαρχών, των Ευρωβουλευτών, των Δημάρχων. Επίσης, για το εισόδημα των Διοικητών, Υποδιοικητών, Προέδρων διοικητικών συμβουλίων, Διευθυντών και εντεταλμένων συμβούλων των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, εφόσον οι πάσης φύσεως αποδοχές και πρόσθετες αμοιβές ή απολαβές τους είναι τουλάχιστον ίσες με τις αποδοχές Γενικού Γραμματέα Υπουργείου, η ΕΕΑ υπολογίζεται με συντελεστή 5% επί ολοκλήρου του ποσού.⁵⁷

2.11 Αυτοτελής φορολόγηση

Κάθε εφάπαξ αποζημίωση που παρέχεται από οποιονδήποτε φορέα και για οποιονδήποτε λόγω διακοπής της σχέσεως εργασίας ή άλλης σύμβασης, η οποία συνδέει το φορέα με τον δικαιούχο της αποζημίωσης, φορολογείται αυτοτελώς με εξάντλησης της φορολογικής υποχρέωσης. Επίσης, το ασφάλισμα που καταβάλλεται στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων φορολογείται αυτοτελώς:

α) με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%) για κάθε περιοδικά καταβαλλόμενη παροχή.

β) με συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%) για εφάπαξ καταβαλλόμενη παροχή μέχρι σαράντα χιλιάδες (40.000) ευρώ και με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%) για εφάπαξ καταβαλλόμενη παροχή που υπερβαίνει τις σαράντα χιλιάδες (40.000) ευρώ.⁵⁸

⁵⁶ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

⁵⁷ Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

⁵⁸ Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

Οι συντελεστές των ανωτέρω περιπτώσεων αυξάνονται κατά πενήντα τοις εκατό (50%) σε περίπτωση είσπραξης από τον δικαιούχο ποσού πρόωρης εξαγοράς. Δεν θεωρείται πρόωρη εξαγορά κάθε καταβολή που πραγματοποιείται σε εργαζόμενο ο οποίος έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα ή έχει υπερβεί το 60ό έτος της ηλικίας του, καθώς και κάθε καταβολή που γίνεται χωρίς τη βούληση του εργαζομένου, όπως σε περίπτωση απόλυσης του εργαζομένου ή πτώχευσης του εργοδότη.⁵⁹

2.12. Τεκμήρια -ανάλυση

Ολοκληρώνοντας την έρευνα μας στον τομέα της φορολόγησης φυσικών προσώπων, καίριο ζήτημα αποτελεί να αναφέρουμε διεξοδικά τα τεκμήρια με βάση τα οποία σχηματίζεται το ύψος της φορολογίας.⁶⁰

Το εισόδημα κάθε φορολογούμενου χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, το πραγματικό εισόδημα και το τεκμαρτό. Το πραγματικό εισόδημα, όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, προέρχεται από τις πηγές εισοδήματος του φορολογούμενου, όπως αυτές προκύπτουν από πραγματικά στοιχεία για το διάστημα που υποχρεούται σε υποβολή δήλωσης φορολογίας εισοδήματος. Τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από βεβαιώσεις αποδοχών, εισόδημα που προκύπτει από τα βιβλία της επιχείρησης που ο υπόχρεος εκμεταλλεύεται, από τόκους καταθέσεων και οποιοδήποτε άλλο εισόδημα που προέρχεται από πραγματικά στοιχεία.⁶¹

Αντίθετα, το τεκμαρτό εισόδημα υπολογίζεται με βάση άλλα δεδομένα, όπως η απόκτηση ή κατοχή ενός περιουσιακού στοιχείου κινητού ή ακινήτου, οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες και το τεκμήριο διαβίωσης. Με το τρόπο αυτό επιδιώκεται ο ακριβής προσδιορισμός του πραγματικού εισοδήματος των πολιτών και η εν μέρει πάταξη της φοροδιαφυγής. Αξίζει να σημειωθεί ότι η εφαρμογή του τεκμηρίου δεν καταδεικνύει πάντα την πραγματική οικονομική κατάσταση του φορολογούμενου, καθώς δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου το μέτρο είναι άδικο

⁵⁹ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

⁶⁰ Παρασκευόπουλου Αλ., Πόθεν έσχες, εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα 1992.

⁶¹ Μπεκιάρη Γ. – Αντωνίου Σ., Φ.Π.Α. και ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εκδόσεις "πρώτη εκπαιδευτική", Αθήνα 1993.

π.χ. ως προς τον πολίτη που είναι κύριος ακινήτων που προέρχονται από κληρονομική διαδοχή. Σε αυτή την περίπτωση δεν είναι δυνατόν να υποστηριχθεί ότι δαπάνησε χρήματα για να τα αγοράσει και είναι πιθανόν να μην είναι σε θέση να τα συντηρήσει, τουλάχιστον κατά το χρονικό σημείο που τα ακίνητα αυτά περιήλθαν στην κυριότητά του.⁶²

2. 12.1 Είδη τεκμηρίων

Τα τεκμήρια διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες: α) Στα τεκμήρια δαπανών διαβίωσης και β) στα τεκμήρια απόκτησης περιουσιακών στοιχείων. Η πρώτη κατηγορία τεκμηρίων περιλαμβάνει την κατοχή περιουσιακών στοιχείων και η εφαρμογή τους διαρκεί όσο και η κατοχή του κάθε στοιχείου, ενώ η δεύτερη αφορά δαπάνες για αγορά ή χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων ή ορισμένων κινητών περιουσιακών στοιχείων, όπως π.χ. το ποσό που δαπανήθηκε για την αγορά ενός σπιτιού ή ενός αυτοκινήτου.⁶³

2. 12.2 Τεκμήρια δαπανών διαβίωσης

Με το άρθρο 16 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, όπως αυτό τροποποιήθηκε από τον Ν. 3986/2011, ορίζονται τα τεκμήρια δαπανών διαβίωσης των φορολογούμενων, όπως αυτά ισχύουν για το οικονομικό έτος 2012 (χρήση 2011) που είναι τα εξής:⁶⁴

1. Κύριες κατοικίες
2. Δευτερεύουσες κατοικίες
3. Επιβατικά αυτοκίνητα Ι.Χ
4. Ιδιωτικά σχολεία στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης
5. Οικιακοί βοηθοί, οδηγοί αυτοκινήτων, δάσκαλοι και λοιπό προσωπικό
6. Σκάφη αναψυχής ιδιωτικής χρήσης

⁶² Σταματόπουλος Δημήτριος Π. - Καραβοκύρης Αντώνιος Γ. 2005. Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Σταμούλη Α.Ε.

⁶³ Καραντάνη Κ. Νικ., 1993. Κώδικας βιβλίων και στοιχείων, εκδόσεις Παρασκευόπουλος, Αθήνα

⁶⁴ Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

7. Αεροσκάφη, ελικόπτερα, ανεμόπτερα
8. Εσωτερική-εξωτερική δεξαμενή κολύμβησης (πισίνα)
9. Ελάχιστη ετήσια αντικειμενική δαπάνη

Κεφάλαιο 3 - Ανασκόπηση μεταβλητών φορολογίας εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα και από κεφάλαιο

3.1 Φορολογία εισοδήματος από ατομική επιχείρηση και ελευθέριο επάγγελμα

Το εισόδημα από ατομική επιχείρηση και ελευθέριο επάγγελμα , υποβάλλεται σε φόρο σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:⁶⁵

Κλίμακα μη μισθωτών		
Κλιμάκιο εισοδήματος	Φορολογικός συντελεστής	Φόρος κλιμακίου
0-50.000	26%	13.000
50.000 και άνω	33%	

Για νέες ατομικές εμπορικές επιχειρήσεις και νέους ελεύθερους επαγγελματίες με πρώτη δήλωση έναρξης επιτηδεύματος από 1/1/2013 και για τα τρία πρώτα έτη άσκησης της δραστηριότητάς τους, ο φορολογικός συντελεστής (μόνο) του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας, μειώνεται κατά 50% για εισόδημα μέχρι 10.000€. ⁶⁶

3.1.1 Παρακράτηση φόρου

Στο εισόδημα από αμοιβές ελεύθερου επαγγέλματος ενεργείται παρακράτηση φόρου με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%) στο ακαθάριστο ποσό των αμοιβών αυτών, εφόσον η συναλλαγή υπερβαίνει τα τριακόσια (300) ευρώ. Όταν οι

⁶⁵ Παρασκευόπουλου Αλ., Πόθεν έσχες, εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα 1992.

⁶⁶ Μπεκιάρη Γ. – Αντωνίου Σ., Φ.Π.Α. και ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εκδόσεις "πρώτη εκπαιδευτική", Αθήνα 1993.

υπόχρεοι, για την επαγγελματική τους εξυπηρέτηση ή για την εκτέλεση του σκοπού τους, καταβάλλουν σε τρίτους, προμήθειες, μεσιτείες, αμοιβές ή κάθε είδους άλλες παροχές μη έμμισθης υπηρεσίας, ενοίκια αυτοκινήτων, μηχανημάτων ή άλλων κινητών πραγμάτων¹⁰, οφείλουν να παρακρατούν κατά την καταβολή της αμοιβής φόρο με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%).⁶⁷

3.2 Φορολογία εισοδήματος από γεωργικές επιχειρήσεις

Παρ' όλες τις αλλαγές που επέφερε ο νέος φορολογικός νόμος, ειδικά για το οικονομικό έτος 2014, για το δηλωθέν εισόδημα από ατομική γεωργική επιχείρηση εφαρμόζεται αυτοτελώς η κλίμακα μισθωτών και συνταξιούχων. Ένα χρόνο παράταση για την υποχρέωση τήρησης βιβλίων και στοιχείων κέρδισαν ένα εκατομμύριο αγρότες. Ο φορολογικός νόμος προβλέπει καθιέρωση Βιβλίων & Στοιχείων από τα εισοδήματα του 2014 που θα δηλωθούν το 2015 και θα φορολογηθούν με συντελεστή 13%. Δεν γεννάται θέμα παρακράτησης του Φ.Μ.Υ. για την πηγή προέλευσης του γεωργικού εισοδήματος.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών, ένα εκατομμύριο φορολογούμενοι δηλώνουν εισόδημα 9δισ. ευρώ και πληρώνουν φόρο για αγροτικά εισοδήματα (1,1δισ. από τα 9δισ.) μόλις 115εκ. ευρώ, αφού φορολογούνται αποκλειστικά με βάση τα τεκμήρια. Από αυτούς, οι 715.000 έχουν κυρίως άλλα εισοδήματα (από μισθωτές εργασίες ή ελευθέρια επαγγέλματα) και κάποια αγροτικά εισοδήματα (δηλώνονται κατά μέσο όρο 260€ το χρόνο), που συνιστά τεράστιας έκτασης φοροδιαφυγή.⁶⁸

3.3 Εισόδημα από προσαύξηση περιουσίας

Κάθε προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή ή αιτία θεωρείται κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα υπό

⁶⁷ Σταματόπουλος Δημήτριος Π. - Καραβοκύρης Αντώνιος Γ. 2005. Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Σταμούλη Α.Ε.

⁶⁸ Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας. Το εισόδημα αυτό φορολογείται με συντελεστή τριάντα τρία τοις εκατό (33%).⁶⁹

3.4.Φορολογία εισοδήματος από κεφάλαιο

Το εισόδημα από κεφάλαιο περιλαμβάνει το εισόδημα που αποκτά ένα φυσικό πρόσωπο και προκύπτει στο φορολογικό έτος σε μετρητά ή σε είδος, με τη μορφή μερισμάτων, τόκων, δικαιωμάτων, καθώς και το εισόδημα από ακίνητη περιουσία.

3.4.1.Μερίσματα

Με τον όρο «μερίσματα» νοείται το εισόδημα που προκύπτει από μετοχές, ιδρυτικούς τίτλους, ή άλλα δικαιώματα συμμετοχής σε κέρδη τα οποία δεν αποτελούν απαιτήσεις από οφειλές (χρέη), καθώς και το εισόδημα από άλλα εταιρικά δικαιώματα, στα οποία περιλαμβάνονται τα μερίδια, οι μερίδες συμπεριλαμβανομένων των προμερισμάτων και μαθηματικών αποθεματικών, οι συμμετοχές σε κέρδη προσωπικών επιχειρήσεων, οι διανομές των κερδών από κάθε είδους νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, καθώς και κάθε άλλο συναφές διανεμόμενο ποσό. Η φορολόγηση, καθώς και η παρακράτηση φόρου, γίνεται με συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%)⁷⁰

3.4.2 Τόκοι

Χρησιμοποιώντας την ορολογία «Τόκοι», εννοούμε το εισόδημα που προκύπτει από απαιτήσεις κάθε είδους, είτε εξασφαλίζονται με υποθήκη είτε όχι, και είτε παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη του οφειλέτη είτε όχι, και ιδιαίτερα εισόδημα από καταθέσεις, κρατικάχρεόγραφα, τίτλους και ομολογίες, με ή χωρίς ασφάλεια, και κάθε είδους δανειακή σχέση, συμπεριλαμβανομένων των πρόσθετων ωφελημάτων, των συμφωνιών επαναγοράς και ανταμοιβών τα οποία απορρέουν από τίτλους, ομολογίες ή χρεόγραφα. Απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος οι τόκοι ομολογιακών δανείων και εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου που

⁶⁹Καραντάνη Κ. Νικ., 1993. Κώδικας βιβλίων και στοιχείων, εκδόσεις Παρασκευόπουλος, Αθήνα

⁷⁰Παράμετροι ΕΠΕ, Οι φόροι και το μέλλον, ΑΟΗ3 Ανατόλια, Δεκέμβριος 1994..

αποκτούν φυσικά πρόσωπα. Η φορολόγηση γίνεται με συντελεστή δέκα πέντε τοις εκατό (15%).⁷¹

3.4.3 Δικαιώματα (royalties)

Με τον όρο «δικαιώματα» νοείται το εισόδημα όπου αποκτάται ως αντάλλαγμα για την χρήση ή το δικαίωμα χρήσης, των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί λογοτεχνικού, καλλιτεχνικού ή επιστημονικού έργου, συμπεριλαμβανομένων των κινηματογραφικών και τηλεοπτικών ταινιών, μαγνητοταινιών για ραδιοφωνικές εκπομπές και αναπαραγωγής βιντεοκασετών, λογισμικού για εμπορική εκμετάλλευση ή προσωπική χρήση, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, εμπορικών σημάτων, προνομίων, σχεδίων και υποδειγμάτων, σχεδιαγραμμάτων, απόρρητων χημικών τύπων ή μεθόδων κατεργασίας ή σε αντάλλαγμα πληροφοριών που αφορούν βιομηχανική, εμπορική ή επιστημονική πείρα, οι πληρωμές για την χρήση βιομηχανικού, εμπορικού ή επιστημονικού εξοπλισμού, για την χρήση τεχνικών μεθόδων παραγωγής, τεχνικής ή τεχνολογικής βοήθειας, τεχνογνωσίας, αποτελεσμάτων ερευνών, αναδημοσίευσης άρθρων και μελετών, καθώς και οι πληρωμές για συμβουλευτικές υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά μέσω δικτύων πληροφορικής σε βάση δεδομένων επίλυσης προβλημάτων, την ηλεκτρονική λήψη λογισμικού ηλεκτρονικού υπολογιστή, ακόμα και στην περίπτωση που τα εν λόγω προϊόντα αποκτώνται για προσωπική ή επαγγελματική χρήση του αγοραστή, την εκμίσθωση βιομηχανικού, εμπορικού ή επιστημονικού εξοπλισμού και εμπορευματοκιβωτίων και λοιπών συναφών δικαιωμάτων.⁷²

Τα δικαιώματα φορολογούνται με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%) και η παρακράτηση φόρου υπολογίζεται με τον ίδιο συντελεστή.

3.4.4 Εισόδημα από ακίνητη περιουσία

Με τον όρο «εισόδημα από ακίνητη περιουσία» νοείται το εισόδημα, σε χρήμα ή σε είδος, που προκύπτει από την εκμίσθωση ή την ιδιοχρησιμοποίηση ή τη δωρεάν

⁷¹ Μπεκιάρη Γ. – Αντωνίου Σ., Φ.Π.Α. και ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εκδόσεις "πρώτη εκπαιδευτική", Αθήνα 1993.

⁷² Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

παραχώρηση χρήσης γης και ακινήτων. Υποχρέωση για υποβολή δήλωσης εισοδήματος από εκμίσθωση ακινήτων υπάρχει όταν το εισόδημα προέρχεται αποκλειστικά από την εκμίσθωση και υπερβαίνει το ποσό των 600€. Στην περίπτωση που υπάρχουν και άλλα εισοδήματα, η υποχρέωση υποβολής δήλωσης υφίσταται ανεξαρτήτως ποσού εισοδήματος από την εκμίσθωση ακινήτου. Τα ενοίκια δηλώνονται στη φορολογική δήλωση ανεξάρτητα αν ο ιδιοκτήτης τα έχει εισπράξει ή θα τα εισπράξει αργότερα.⁷³

Τα εισοδήματα από μίσθωση ακινήτων καθώς και από κινητές αξίες (εκτός από τις περιπτώσεις που με την παρακράτηση φόρου εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση), υποβάλλονται σε φορολόγηση με βάση την παρακάτω κλίμακα:⁷⁴

Κλίμακα για μισθώσεις ακινήτων		
Κλιμάκιο εισοδήματος	Φορολογικός συντελεστής	Φόρος κλιμακίου
0-12.000	11%	1.200
12.000 και άνω	33%	

Το πρακτικό αποτέλεσμα για τους φορολογούμενους είναι μεγάλες επιβαρύνσεις για όσους είχαν μικρά εισοδήματα μόνο από ενοίκια και σημαντικές ελαφρύνσεις για όσους εισπράττουν μια μικρή ή μεγαλύτερη περιουσία σε ετήσια βάση μόνο και μόνο ως εισοδηματίες. Χαμένοι, δε, από το νέο σύστημα των ενοικίων είναι οι ιδιοκτήτες ακινήτων που δεν έχουν άλλα εισοδήματα, αφού χάνουν το αφορολόγητο των 5.000€ και στο εξής θα φορολογούνται από το πρώτο ευρώ.

Για παράδειγμα, φορολογούμενος που είχε το 2012 αποκλειστικό εισόδημα από ενοίκια 10.000€ το χρόνο, όφειλε φόρο 500€ (τα πρώτα 5.000€ ήταν αφορολόγητα και τα επόμενα 5.000€ φορολογούνταν με συντελεστή 11%). Με τις αλλαγές, στα 10.000€ εισοδήματος από ενοίκια επιβάλλεται συντελεστής 11% και ο φόρος διαμορφώνεται σε 1.000€.⁷⁵

⁷³ Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

⁷⁴ Σταματόπουλος Δημήτριος Π. - Καραβοκύρης Αντώνιος Γ. 2005. Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Σταμούλη Α.Ε.

⁷⁵ Παράμετροι ΕΠΕ, Οι φόροι και το μέλλον, ΑΟΗ3 Ανατόλια, Δεκέμβριος 1994..

Από το 2013, οι αποδείξεις ενοικίων δεν μετρούν ούτε ως φοροαπαλλαγές ούτε στο άθροισμα των αποδείξεων που συλλέγουν οι φορολογούμενοι. Η κατάργηση φοροαπαλλαγής για τα ενοίκια δημιουργεί τις προϋποθέσεις ώστε μισθωτές και εκμισθωτές ακινήτων να συμφωνήσουν σε χαμηλότερο μηνιαίο μίσθωμα με αντάλλαγμα τη μη έκδοση ή την έκδοση μικρότερων αποδείξεων. Απουσία κινήτρων για τη συλλογή αποδείξεων, γεννάται εύλογα το ερώτημα γιατί να ζητήσει ο ενοικιαστής απόδειξη και να μην έρθει σε συμφωνία με τον ιδιοκτήτη για χαμηλότερο ενοίκιο.⁷⁶

Παράλληλα, από 1/1/2014 έχει καταργηθεί και ο συμπληρωματικός φόρος, ο οποίος είναι σήμερα 1,5% στο εισόδημα από εκμίσθωση κατοικιών επιφάνειας έως 300τ.μ. και 3% από εκμίσθωση επαγγελματικών χώρων και κατοικιών άνω των 300τ.μ. Το μέτρο αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του φορολογικού συντελεστή στο πρώτο κλιμάκιο των μισθώσεων ακινήτων, από 10%¹² σε 11%, για να αντισταθμίσει, μερικώς, την απώλεια εσόδων.

3.4.4.1 Χαρτόσημο

Το χαρτόσημο ισχύει μόνο για τα μισθώματα των εμπορικών μισθώσεων σε ποσοστό 3,6% του ακαθάριστου εισοδήματος. Το χαρτόσημο που αναλογεί στα μισθώματα αποδίδεται σε κάθε περίπτωση από τον εκμισθωτή αφού βεβαιώνεται με το εκκαθαριστικό. Ανεξάρτητα όμως από την απόδοσή του, η καταβολή του χαρτοσήμου είναι θέμα συμφωνίας μεταξύ του εκμισθωτή και του μισθωτή.⁷⁷

⁷⁶ Μπεκιάρη Γ. – Αντωνίου Σ., Φ.Π.Α. και ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εκδόσεις "πρώτη εκπαιδευτική", Αθήνα 1993.

⁷⁷ Παρασκευόπουλου Αλ., Πόθεν έσχες, εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα 1992.

Κεφάλαιο 4 : Φορολογία εισοδήματος Νομικών προσώπων.

4.1.Ορισμός της Επιχείρησης

Σύμφωνα με την οικονομική θεωρία επιχείρηση ονομάζεται η αυτοτελής οικονομική οντότητα, που με μία σειρά πράξεων και ενεργειών οικονομικής φύσεως, συνδυάζει τους παραγωγικούς συντελεστές με σκοπό την μεγιστοποίηση τους κέρδους. Ο ορισμός που δίνει στην ίδια έννοια η χρηματοοικονομική ανάλυση δεν απέχει πολύ από τον προηγούμενο ορισμό. Σύμφωνα με αυτόν, επιχειρηματική οικονομική μονάδα ή επιχείρηση είναι η μονάδα στα πλαίσια της οποίας συνδυάζονται συστηματικά και ορθολογικά οι παραγωγικοί συντελεστές με σκοπό την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών που καλύπτουν άμεσα ή έμμεσα τις ανθρώπινες ανάγκες, επιτυγχάνοντας την πραγματοποίηση κέρδους το οποίο περιέρχεται στους φορείς της.⁷⁸

Η ουσιαστικότερη διαφορά στις δύο παραπάνω προσεγγίσεις έγκειται στον στόχο της επιχείρησης. Ενώ σύμφωνα με την οικονομική θεωρία ο βασικότερος στόχος της επιχείρησης είναι η μεγιστοποίηση των κερδών, για τη χρηματοοικονομική ανάλυση, ο βασικός χρηματοοικονομικός στόχος της επιχείρησης είναι η μεγιστοποίηση της αγοραίας αξίας της επιχείρησης, η οποία υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των προσδοκώμενων ελεύθερων ταμειακών ροών που προκύπτουν από την επιχειρηματική δραστηριότητα, με βάση το κόστος κεφαλαίου της επιχείρησης που εκλαμβάνεται ως ποσοστό προεξόφλησης, συν την αξία των περιουσιακών στοιχείων που δεν συνδέονται με την λειτουργία της επιχείρησης. Η αγοραία αξία

⁷⁸ Λάζου Αχ.Βαΐου, ΕΟΚ και Ελληνικές επιχειρήσεις, εκδόσεις Παν/μίο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1990.

της επιχείρησης εξαρτάται κυρίως από το αναμενόμενο μέγεθος, τάμιναγκ και τον κίνδυνο των αναμενόμενων καθαρών ταμειακών ροών (ταμειακές εισροές μείον ταμειακές εκροές).⁷⁹

Αναγνωρίζεται επίσης ότι οι επιχειρήσεις μπορεί να έχουν και μη χρηματοοικονομικούς στόχους, όπως η κοινωνική ευθύνη της επιχείρησης, η συμβολή της επιχείρησης στην ευημερία των εργαζομένων, στην ευημερία της κοινωνίας κλπ. Αυτοί οι στόχοι λειτουργούν περιοριστικά στην προσπάθεια μεγιστοποίησης της αγοραίας αξίας της επιχείρησης δηλαδή στην επίτευξη του πρωταρχικού επιχειρηματικού στόχου.⁸⁰

4.1.1 Οι διακρίσεις των επιχειρήσεων

Οι επιχειρηματικές οικονομικές μονάδες διακρίνονται:

α) Ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό σε μονάδες κοινωφελούς χαρακτήρα και κερδοσκοπικές μονάδες.

β) Ανάλογα με την νομική μορφή σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.).

γ) Ανάλογα με τον ιδρυτή και ιδιοκτήτη τους σε ιδιωτικές επιχειρηματικές μονάδες, δημόσιες επιχειρηματικές μονάδες και μικτές επιχειρηματικές μονάδες.⁸¹

Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρηματικών μονάδων είναι ιδιωτικές επιχειρήσεις οι οποίες διακρίνονται:⁸²

1. Ανάλογα με το αντικείμενο δράσης τους σε επιχειρήσεις Πρωτογενούς Παραγωγής (δασικές, κτηνοτροφικές, αλιευτικές, γεωργικές κλπ), επιχειρήσεις Δευτερογενούς Παραγωγής (βιομηχανικές, βιοτεχνικές και γενικότερα οι μεταποιητικές επιχειρήσεις, σε επιχειρήσεις Τριτογενούς

⁷⁹ Λεοντάρη Κ. Μιλ. Ανώνυμες Εταιρείες, εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα 1986.

⁸⁰ Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

⁸¹ Λεοντάρη Κ. Μιλ. Ανώνυμες Εταιρείες, εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα 1986.

⁸² Σταματόπουλος Δημήτριος Π. - Καραβοκύρης Αντώνιος Γ. 2005. Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Σταμούλη Α.Ε.

Παραγωγής (εμπορικές ή εμπορευματικές επιχειρήσεις, χρηματοδοτικά ιδρύματα, κλπ) και σε επιχειρήσεις μικτού αντικειμένου δράσης.

2. Ανάλογα με το μέγεθος⁴ οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες και μεγάλες.
3. Ανάλογα με τη νομική μορφή διακρίνονται σε ατομικές και εταιρικές(Ν.Π.Ι.Δ.). Οι εταιρικές παραπέρα διακρίνονται σε προσωπικές εταιρίες ή εταιρίες μεριδίων (Ο.Ε., απλή Ε.Ε., αφανής ή συμμετοχική εταιρία), κεφαλαιουχικές εταιρίες ή εταιρίες κατά μετοχές (κατά μετοχές Ε.Ε., Α.Ε., συμπλοιοκτησία) και μεικτές (Ε.Π.Ε., συνεταιρισμός)

4.1.2 Νομική Μορφή Ιδιωτικών Επιχειρήσεων

Πριν προχωρήσουμε στην ανάλυση της φορολογίας εισοδήματος των Α.Ε., κρίνεται σκόπιμο να παρατεθούν οι νομικές μορφές των ιδιωτικών επιχειρήσεων και τα βασικά τους χαρακτηριστικά. Η κατανόηση των χαρακτηριστικών της Α.Ε., σε σύγκριση και με τις άλλες μορφές επιχειρήσεων θα βοηθήσει στην ανάλυση του θέματος της εργασίας.⁸³

Οι κυριότερες από τις νομικές μορφές επιχειρήσεων που αναφέρθηκαν, περιγράφονται συνοπτικά παρακάτω:

1. Ατομική Επιχείρηση

Η μορφή αυτή είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη. Η επιχείρηση, στη περίπτωση αυτή, ανήκει σε ένα και μόνο φυσικό πρόσωπο, τον επιχειρηματία και δεν αποτελεί χωριστή νομική προσωπικότητα. Έχει σαν επωνυμία το όνομα του φυσικού προσώπου καθώς και το φορολογικό του μητρώο. Κύριο πλεονέκτημά της είναι η μεγάλη ευελιξία ως προς τις επιχειρηματικές αποφάσεις που αφορούν στο είδος της δραστηριότητας, στην επιλογή των τεχνικών μεθόδων και, ως ένα βαθμό, στο μέγεθος της παραγωγής. Τα πλεονεκτήματα αυτά είναι ουσιώδη, κυρίως για τις μικρές και μέσου μεγέθους αγροτικές, βιοτεχνικές και εμπορικές επιχειρήσεις, στις οποίες η προσωπική επίβλεψη και πρωτοβουλία είναι μεγάλης σημασίας.⁸⁴

⁸³ Μπεκιάρη Γ. – Αντωνίου Σ., Φ.Π.Α. και ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εκδόσεις "πρώτη εκπαιδευτική", Αθήνα 1993.

⁸⁴ Παράμετροι ΕΠΕ, Οι φόροι και το μέλλον, ΑΟΗ3 Ανατόλια, Δεκέμβριος 1994..

Όταν όμως το είδος της δραστηριότητας επιβάλλει την ανάπτυξη μεγάλου μεγέθους, τότε η εταιρική μορφή της επιχείρησης είναι συχνά η πιο κατάλληλη. Τα βασικά χαρακτηριστικά των ατομικών επιχειρήσεων είναι τα εξής :

- Είναι πολύ εύκολη η δημιουργία τους διότι δεν υπάρχουν χρονοβόρες διαδικασίες. Δεν υπάρχει ανάγκη επένδυσης κάποιου κατ' ελάχιστον απαιτούμενου κεφαλαίου. Ο επιχειρηματίας είναι ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης και έχει όλη την ευθύνη για τα χρέη και τις υποχρεώσεις της.
- Ο επιχειρηματίας καρπώνεται αποκλειστικά τα κέρδη.
- Οι απαιτήσεις των πιστωτών της επιχείρησης και του Δημοσίου ικανοποιούνται με τα περιουσιακά στοιχεία τόσο της επιχείρησης όσο και της κινητής και ακίνητης περιουσίας του ιδιοκτήτη.
- Ο επιχειρηματίας διοικεί την επιχείρηση, εξασφαλίζει κεφάλαιο, αναλαμβάνει τους κινδύνους, υφίσταται τις ζημιές και πληρώνει όλους τους φόρους.⁸⁵

2. Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.)

Αποτελεί προσωπική εταιρεία και τη συστήνουν δύο ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που τη σχέση τους θα πρέπει να χαρακτηρίζει υψηλός βαθμός αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Οι εταίροι ευθύνονται «αλληλέγγυα και απεριόριστα» και με την προσωπική τους περιουσία ανεξάρτητα με το ποσοστό συμμετοχής τους στο εταιρικό κεφάλαιο και οι αποφάσεις διέπονται από την αρχή της ομοφωνίας. Τα βιβλία που τηρούνται είναι ανάλογα του κύκλου εργασιών (Β ή Γ κατηγορίας).⁸⁶

Τα βασικά χαρακτηριστικά της Ο.Ε. είναι τα εξής:

- Οι εταίροι είναι αλληλέγγυα υπεύθυνοι με όλη τους την περιουσία για τη δραστηριότητα και τα χρέη της εταιρείας.
- Δεν υπάρχει ανάγκη επένδυσης κάποιου κατ' ελάχιστον απαιτούμενου κεφαλαίου. Η επωνυμία της εταιρείας σχηματίζεται από τα ονόματα ενός ή όλων των εταίρων.

⁸⁵ Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

⁸⁶ Νεγρεπόντη – Δελιβάνη Μαρία, Ανάλυση της Ελληνικής οικονομίας, Εκδόσεις Παπαζηση, Αθήνα 1981.

- Με τη λύση της εταιρείας δεν παύει η ευθύνη των εταίρων για τυχόν υπάρχοντα χρέη της εταιρείας.
- Η ομόρρυθμη εταιρεία δεν χρειάζεται συμβολαιογραφικό έγγραφο για την ίδρυση της, αντιθέτως αρκεί ένα ιδιωτικό συμφωνητικό.
- Το 50% του ποσοστού των κερδών που αναλογεί στον κάθε εταίρο φορολογείται με τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή του νομικού προσώπου και το υπόλοιπο προστίθεται στο
- Οι ιδιοκτήτες της Ο.Ε. πρέπει να είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, ασφαλισμένοι στο Ασφαλιστικό Ταμείο Ο.Α.Ε.Ε. (Οργανισμός Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών, παλαιότερα Τ.Ε.Β.Ε.) και δεν είναι δυνατόν να εμφανίζονται και ως υπάλληλοι της εταιρείας. Η είσπραξη οποιασδήποτε αμοιβής τους από την εταιρεία τους γίνεται με την έκδοση Δελτίου Παροχής Υπηρεσιών που υποχρεούνται να διαθέτουν.⁸⁷

3. Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Ε.Ε.)

Αποτελεί επίσης προσωπική εταιρεία και επιλέγεται όταν μεταξύ των εταίρων υπάρχουν πρόσωπα που δεν επιθυμούν να ευθύνονται αλληλέγγυα και απεριόριστα με την προσωπική τους περιουσία. Τα πρόσωπα αυτά μετέχουν ως ετερόρρυθμα μέλη, ευθύνονται μέχρι του ποσού του κεφαλαίου που έχουν εισφέρει και δεν δικαιούνται επιχειρηματικής αμοιβής. Θα πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον ένας ομόρρυθμος εταίρος, ο οποίος θα ευθύνεται απεριόριστα και αλληλέγγυα. Κατά τα λοιπά ισχύουν τα ίδια με την ομόρρυθμη εταιρεία και σε ότι αφορά τους ομόρρυθμους εταίρους ή τον ομόρρυθμο εταίρο, τα βασικά χαρακτηριστικά είναι ίδια.⁸⁸

4. Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.)

Αποτελεί κεφαλαιουχική εταιρεία και αφορά τη σοβαρότερη μορφή εταιρικής δραστηριότητας, η οποία διέπεται από ειδικό νομικό καθεστώς. Είναι νομικό

⁸⁷ Παρασκευόπουλου Αλ., Πόθεν έσχες, εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα 1992.

⁸⁸ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

πρόσωπο αυτόνομο, με δική του επωνυμία, περιουσία και έδρα, ανεξάρτητο από τα φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν.⁸⁹

Για την ίδρυσή της απαιτείται :

- Κεφάλαιο τουλάχιστο 60.000 € (σε περίπτωση μετατροπής ή συγχώνευσης 300.000 €) το οποίο διαιρείται σε ίσα μερίδια που ονομάζονται μετοχές και τις κατέχουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα (μέτοχοι) ανάλογα με το κεφάλαιο που έχουν εισφέρει.
- Συμβολαιογραφικό έγγραφο (καταστατικό) περίληψη του οποίου δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
- Έγκριση από την αρμόδια Νομαρχία.⁹⁰

Η ευθύνη των μετόχων περιορίζεται στο ποσό του κεφαλαίου που έχουν εισφέρει. Τηρεί υποχρεωτικά βιβλία Γ' κατηγορίας (διπλογραφικό λογιστικό σύστημα). Τα διοικητικά όργανα της εταιρείας είναι η Γενική Συνέλευση των μετόχων, η οποία παίρνει αποφάσεις για τα σοβαρότερα εταιρικά θέματα και το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση και αποφασίζει για θέματα καθημερινής λειτουργίας. Οι αποφάσεις της εταιρείας στηρίζονται στην αρχή της πλειοψηφίας τόσο από πλευράς Γενικής Συνέλευσης όσο και από πλευράς Διοικητικού Συμβουλίου. Για την προστασία της μειοψηφίας ορισμένες αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης για πολύ σοβαρά θέματα (ορίζονται από το Νόμο και το καταστατικό), λαμβάνονται με μεγαλύτερο ποσοστό πλειοψηφίας.⁹¹

Τα βασικά χαρακτηριστικά της Ανώνυμης Εταιρείας είναι τα ακόλουθα:

- Οι αυστηροί όροι δημοσιότητας κατά την ίδρυσή της αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής της.
- Ο μέτοχος συμμετέχει στην εκλογή της διοίκησης της εταιρείας, στη διαμόρφωση των γενικών αρχών της πολιτικής και στα κέρδη, ανάλογα με τον αριθμό των μετοχών που διαθέτει.

⁸⁹Λεοντάρη Κ. Μιλ. Ανώνυμες Εταιρείες, εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα 1986.

⁹⁰Παρασκευόπουλου Αλ., Πόθεν έσχες, εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα 1992.

⁹¹Κεράνης Ν, 2007. Παραοικονομία, Το βήμα

- Στη γενική συνέλευση των μετόχων κάθε μέτοχος διαθέτει τόσους ψήφους όσες είναι οι μετοχές που κατέχει. Σε περίπτωση ζημιών ή πτωχεύσεως είναι υπεύθυνος μέχρι του ποσού που έχει καταβάλει για τις μετοχές του, δηλαδή, στη χειρότερη περίπτωση, οι μετοχές του χάνουν τελείως την αξία τους.
- Η μεταβίβαση των μετοχών και των δικαιωμάτων που τις συνοδεύουν είναι ελεύθερη.
- Έχει δική της περιουσία που διακρίνεται από την περιουσία των μετόχων της και έχει πλήρη ευθύνη έναντι των πιστωτών της και του Δημοσίου μέχρι του συνόλου της αξίας της κινητής και ακίνητης περιουσίας της.
- Η μακρά διάρκειά της (συνήθως 50 ετών).
- Ένας ιδιόκτητης μετοχών μιας Α.Ε. μπορεί να είναι και υπάλληλος της εταιρείας, δηλαδή ασφαλισμένος στο Ι.Κ.Α.⁹²

5. Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)

Είναι μία ενδιάμεση εταιρική μορφή, ανάμεσα στις προσωπικές και στις ανώνυμες εταιρείες. Το κύριο γνώρισμα των εταιρειών αυτών είναι το μικρό κεφάλαιο που χρειάζεται για τη σύστασή τους και η περιορισμένη ευθύνη των εταίρων (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) τους, μέχρι το ύψος του κατατεθειμένου εταιρικού κεφαλαίου, όπως ακριβώς συμβαίνει και με τις ανώνυμες εταιρείες, σε αντίθεση με τις προσωπικές εταιρείες. Για τη λήψη των αποφάσεων απαιτείται η πλειοψηφία τόσο των εταιρικών μεριδίων όσο και των εταίρων (φυσικά ή νομικά πρόσωπα).⁹³

Υποχρεωτικά θα πρέπει να τηρεί Γ' κατηγορίας βιβλία. Τα διοικητικά όργανα της εταιρείας είναι η «Γενική Συνέλευση» των εταίρων που συγκαλείται τουλάχιστον μία φορά το χρόνο και ο «Διαχειριστής» που εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση. Για την ίδρυσή της απαιτούνται :

- Εταιρικό κεφάλαιο τουλάχιστον 18.000 €, το οποίο διαιρείται σε ίσα εταιρικά μερίδια τα οποία κατέχουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα (εταίροι) ανάλογα το κεφάλαιο που έχουν εισφέρει.

⁹² Λεοντάρη Κ. Μιλ. Ανώνυμες Εταιρείες, εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα 1986.

⁹³ Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

- Συμβολαιογραφικό έγγραφο (καταστατικό) και δημοσίευση του στο ΦΕΚ.
- Συμβολαιογραφικό έγγραφο επίσης απαιτείται για κάθε τροποποίηση του.⁹⁴

Τα βασικά χαρακτηριστικά της Ε.Π.Ε. είναι τα ακόλουθα:

- Η διαίρεση του κεφαλαίου σε ίσα μερίδια, που ενσωματώνονται σε έγγραφα, τις «μερίδες συμμετοχής», με αξία τουλάχιστον €30 έκαστο.
- Συγκεκριμένοι όροι δημοσιότητας κατά την ίδρυσή της αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής της.
- Η ορισμένη διάρκειά της (αν και η παράλειψη αναγραφής της διάρκειας δεν αποτελεί λόγο ακυρότητας της εταιρείας).
- Κάθε (συν)ιδιοκτήτης Ε.Π.Ε. είναι ελεύθερος επαγγελματίας και ως εκ τούτου έχει υποχρέωση να είναι ασφαλισμένος στο Ασφαλιστικό Ταμείο Ο.Α.Ε.Ε. (Οργανισμός Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών, παλαιότερα Τ.Ε.Β.Ε.)
- Οι ιδιοκτήτες της Ε.Π.Ε. δεν επιτρέπεται να είναι και υπάλληλοι της εταιρείας τους.
- Ο Διαχειριστής της Ε.Π.Ε., που μπορεί να διοικεί την εταιρεία σαν να είναι ο μοναδικός ιδιοκτήτης, έχει προσωπική ευθύνη για παράνομες πράξεις της εταιρείας και τυχόν παράνομη πτώχευσή της, με όριο το σύνολο της κινητής και ακίνητης περιουσίας του.⁹⁵

4.2. Φορολογική κατοικία και μόνιμη εγκατάσταση

Ένα νομικό πρόσωπο ή μια νομική οντότητα είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδας για οποιοδήποτε φορολογικό έτος, εφόσον:⁹⁶

- α) συστάθηκε ή ιδρύθηκε, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο
- β) έχει την καταστατική έδρα του στην Ελλάδα ή
- γ) ο τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης είναι στην Ελλάδα οποιαδήποτε περίοδο στη διάρκεια του φορολογικού έτους.

⁹⁴ Παρασκευόπουλου Αλ., Πόθεν έσχες, εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα 1992.

⁹⁵ Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

⁹⁶ Σταματόπουλος Δημήτριος Π. - Καραβοκύρης Αντώνιος Γ. 2005. Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Σταμούλη Α.Ε.

Ως «μόνιμη εγκατάσταση» ορίζεται ο καθορισμένος τόπος επιχειρηματικών δραστηριοτήτων μέσω του οποίου διεξάγονται εν όλω ή εν μέρει οι δραστηριότητες της επιχείρησης. Ο όρος περιλαμβάνει κυρίως: τόπο της διοίκησης, υποκατάστημα, γραφείο, εργοστάσιο, εργαστήριο και ορυχείο, μεταλλείο, πηγή πετρελαίου ή αερίου, λατομείο ή οποιονδήποτε άλλο τόπο εξόρυξης φυσικών πόρων. Το εργοτάξιο ή ένα έργο κατασκευής ή συναρμολόγησης ή δραστηριότητες επίβλεψης που συνδέονται με αυτά θεωρείται ότι συνιστά μόνιμη εγκατάσταση μόνο εφόσον διαρκεί για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών.⁹⁷

4.3 Χρόνος επιβολής του φόρου

Ο φόρος επί του εισοδήματος επιβάλλεται κάθε οικονομικό έτος. Σημειώνουμε ότι οικονομικό έτος, είναι το έτος εκτέλεσης του προϋπολογισμού και συνεπώς, ο φόρος επιβάλλεται στο εισόδημα που έχει αποκτηθεί στο αμέσως προηγούμενο έτος, του τρέχοντος. Για παράδειγμα, κατά το έτος 2013, υπολογίζεται ο φόρος επί των εισοδημάτων που αποκτήθηκαν μέσα στο προηγούμενο έτος 2012. Η χρονική διάρκεια του οικονομικού έτους αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους. Είναι δηλαδή ένα πλήρες δωδεκάμηνο.⁹⁸

Σύμφωνα με τις νέες διατάξεις (ν.4172/2013), το φορολογικό έτος ταυτίζεται με το ημερολογιακό έτος. Για τα νομικά πρόσωπα ή τις νομικές οντότητες που τηρούν διπλογραφικά βιβλία, το φορολογικό έτος μπορεί να λήγει στις 30 Ιουνίου. Σε καμία περίπτωση το φορολογικό έτος δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 12 μήνες. 20⁹⁹

4.4. Υποκείμενο του φόρου

Στο φόρο υπόκεινται:

α) οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες

⁹⁷Καραντάνη Κ. Νικ., 1993. Κώδικας βιβλίων και στοιχείων, εκδόσεις Παρασκευόπουλος, Αθήνα

⁹⁸Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

⁹⁹Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

β) οι δημόσιες και δημοτικές επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις κερδοσκοπικού χαρακτήρα

γ) οι συνεταιρισμοί που έχουν συσταθεί νόμιμα και οι ενώσεις τους

δ) οι αλλοδαπές επιχειρήσεις που λειτουργούν με οποιονδήποτε τύπο εταιρίας, καθώς και οι κάθε είδους αλλοδαποί οργανισμοί που αποβλέπουν στην απόκτηση οικονομικών ωφελημάτων

ε) οι ημεδαπές εταιρίες περιορισμένης ευθύνης

στ) οι ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρίες

Επίσης, στο φόρο αυτόν υπόκεινται και τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ημεδαπά ή αλλοδαπά νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, στα οποία περιλαμβάνονται και τα κάθε είδους ιδρύματα.¹⁰⁰

Αντίθετα, απαλλάσσονται:

α) οι φορείς γενικής κυβέρνησης (με εξαίρεση το εισόδημα που αποκτούν από κεφάλαιο και υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου)

β) η Τράπεζα της Ελλάδος

γ) οι εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου και οι οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες

δ) οι διεθνείς οργανισμοί (υπό τον όρο ότι η απαλλαγή από το φόρο προβλέπεται βάσει διεθνούς συμβάσεως που έχει κυρωθεί στην ημεδαπή ή τελεί υπό τον όρο της αμοιβαιότητας)

ε) το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε.¹⁰¹

5.4 Αντικείμενου του φόρου

Αντικείμενο του φόρου είναι:

¹⁰⁰ Μπεκιάρη Γ. – Αντωνίου Σ., Φ.Π.Α. και ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εκδόσεις "πρώτη εκπαιδευτική", Αθήνα 1993.

¹⁰¹ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

α) σε ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες, εταιρίες περιορισμένης ευθύνης και ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρίες, το συνολικό καθαρό εισόδημα ή κέρδος που προκύπτει στην ημεδαπή ή αλλοδαπή. Τα διανεμόμενα κέρδη λαμβάνονται από το υπόλοιπο των κερδών που απομένει μετά την αφαίρεση του αναλογούντος φόρου εισοδήματος.

β) σε δημόσιες, δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ανεξάρτητα αν αποτελούν ή όχι ίδια νομικά πρόσωπα, το συνολικό καθαρό εισόδημα ή κέρδος

γ) στους συνεταιρισμούς που έχουν συσταθεί νόμιμα και στις ενώσεις αυτών, το συνολικό καθαρό εισόδημα ή κέρδος που προκύπτει στην ημεδαπή ή αλλοδαπή, πριν από την αφαίρεση των χορηγούμενων εκπτώσεων στα μέλη τους. Τα διανεμόμενα κέρδη και οι χορηγούμενες εκπτώσεις στα μέλη λαμβάνονται από το υπόλοιπο των κερδών που απομένει μετά την αφαίρεση του αναλογούντος φόρου εισοδήματος. Για την εφαρμογή της διάταξης αυτής δεν λαμβάνονται υπόψη οι χορηγούμενες επί των τιμολογίων πωλήσεως εκπτώσεις σε διατιμημένα είδη και μέχρι των επιτρεπόμενων, από τις εκάστοτε ισχύουσες αγορανομικές διατάξεις, ποσοστών.¹⁰²

δ) σε αλλοδαπές επιχειρήσεις που λειτουργούν με οποιονδήποτε τύπο εταιρίας, καθώς και στους κάθε είδους αλλοδαπούς οργανισμούς οι οποίοι αποβλέπουν στην απόκτηση οικονομικών ωφελημάτων, το καθαρό εισόδημα ή κέρδος το οποίο προκύπτει από πηγή που βρίσκεται στην Ελλάδα, καθώς και το καθαρό κέρδος το οποίο προκύπτει από τη μόνιμη εγκατάσταση της επιχείρησης στην Ελλάδα.

ε) σε ημεδαπά νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, το καθαρό εισόδημα που προκύπτει στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή μόνο από την εκμίσθωση ακινήτων καθώς και από κινητές αξίες. Δεν αποτελούν αντικείμενο φορολογίας τα λοιπά εισοδήματα αυτών των νομικών προσώπων, καθώς και τα κάθε είδους άλλα έσοδά τους που πραγματοποιούνται κατά την επιδίωξη της εκπλήρωσης του σκοπού τους.

¹⁰² Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

στ) σε αλλοδαπά νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, το καθαρό εισόδημα από κάθε πηγή που προκύπτει στην ημεδαπή. Δεν αποτελούν αντικείμενο φορολογίας τα κάθε είδους άλλα έσοδα αυτών των νομικών προσώπων που πραγματοποιούνται κατά την επιδίωξη της εκπλήρωσης του σκοπού τους.¹⁰³

Σύμφωνα με τη παρ.1 του αρ.27 του Ν.4172/2013, εάν με τον προσδιορισμό των επιχειρηματικών κερδών το αποτέλεσμα είναι ζημιά εντός του φορολογικού έτους, η ζημιά αυτή μεταφέρεται για να συμψηφισθεί με τα επιχειρηματικά κέρδη διαδοχικά στα επόμενα πέντε (5) φορολογικά έτη. Η ζημιά του προγενέστερου έτους, συμψηφίζεται κατά προτεραιότητα σε σχέση με τη ζημιά μεταγενέστερου έτους.¹⁰⁴

4.5. Προκαταβολή φόρου εισοδήματος

Με βάση την οριστική δήλωση του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας ή τον οριστικό τίτλο, η Φορολογική Διοίκηση βεβαιώνει ποσό ίσο με ογδόντα τοις εκατό (80%) του φόρου που αναλογεί στα εισοδήματα του φορολογικού έτους που έληξε.21 Το εν λόγω ποσοστό αυξάνεται σε εκατό τοις εκατό (100%) ειδικά για τις τραπεζικές ημεδαπές Α.Ε. και τα υποκαταστήματα αλλοδαπών τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα.¹⁰⁵

Ειδικά για τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ημεδαπά ή αλλοδαπά νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, στα οποία περιλαμβάνονται και τα κάθε είδους ιδρύματα, το ως άνω ποσοστό ορίζεται σε πενήντα πέντε τοις εκατό (55%).

Τα ανωτέρω ποσοστά μειώνονται κατά πενήντα τοις εκατό (50%) για τα νέα νομικά πρόσωπα κατά τα τρία (3) πρώτα οικονομικά έτη από τη δήλωση έναρξης εργασιών τους. Η μείωση αυτή δεν εφαρμόζεται για τα νομικά πρόσωπα που

¹⁰³ Λάζου Αχ.Βαΐου, ΕΟΚ και Ελληνικές επιχειρήσεις, εκδόσεις Παν/μίο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1990.

¹⁰⁴ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

¹⁰⁵ Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

προέρχονται από μετατροπή ή συγχώνευση άλλων επιχειρήσεων με βάση τις διατάξεις οποιουδήποτε νόμου.¹⁰⁶

Η βεβαίωση αυτή γίνεται έναντι του φόρου που αναλογεί στο εισόδημα του διανυόμενου φορολογικού έτους. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει δήλωση ή οριστικός τίτλος, ο καταβλητέος φόρος υπολογίζεται με βάση το φόρο που προκύπτει από στοιχεία του εγγύτερου φορολογικού έτους.¹⁰⁷

4.6 Παρακράτηση φόρου εισοδήματος (από εμπορικές επιχειρήσεις)

- Στο μισθό που καταβάλλεται από ανώνυμη εταιρία στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της (μετά την αφαίρεση των ασφαλιστικών εισφορών και των αναλογούντων τελών χαρτοσήμου), παρακρατείται φόρος με συντελεστή σαράντα τοις εκατό (40%).
- Στα εισοδήματα εργοληπτών κατασκευής κάθε είδους τεχνικών έργων και ενοικιαστών δημόσιων, κοινοτικών ή λιμενικών προσόδων με συντελεστή τρία τοις εκατό (3%).
- Στα εισοδήματα αντιπροσώπων, πρακτόρων, μεσιτών, κ.λπ. από αμοιβές ή προμήθειες για τη σύναψη σύμβασης προμήθειας από αλλοδαπά εργοστάσια ή αλλοδαπούς οίκους οποιασδήποτε φύσης υλικού με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%).
- Στα κέρδη που διανέμουν οι συνεταιρισμοί ή οι ημεδαπές εταιρίες περιορισμένης ευθύνης ή οι ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρίες σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά, ενώσεις προσώπων ή ομάδες περιουσίας, ενεργείται παρακράτηση φόρου με συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%).
- Δημόσιες υπηρεσίες, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, κοινωφελή ιδρύματα, οργανισμοί και

¹⁰⁶ Παρασκευόπουλου Αλ., Πόθεν έσχες, εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα 1992.

¹⁰⁷ Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, δημόσιες επιχειρήσεις, τράπεζες και πιστωτικά ιδρύματα ή πιστωτικοί οργανισμοί, συνεταιρισμοί και οι ενώσεις τους, σύλλογοι γενικά και ενώσεις προσώπων ανεξάρτητα από το σκοπό τους, παρακρατούν φόρο είκοσι τοις εκατό (20%).

➤ Δημόσιες υπηρεσίες, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, κοινωφελή ιδρύματα και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου γενικά, κατά την προμήθεια κάθε είδους αγαθών ή παροχής υπηρεσιών από επιχειρήσεις, υποχρεούνται να παρακρατούν φόρο εισοδήματος με συντελεστή ως ακολούθως:

- α) για τα υγρά καύσιμα και τα προϊόντα καπνοβιομηχανίας (τσιγάρα) με ποσοστό ένα τοις εκατό (1%),
- β) για τα λοιπά αγαθά με ποσοστό τέσσερα τοις εκατό (4%),
- γ) για την παροχή υπηρεσιών με ποσοστό οκτώ τοις εκατό (8%).¹⁰⁸

Εξαιρούνται από την παρακράτηση φόρου οι υπόχρεοι όταν:¹⁰⁹

- α) προμηθεύονται αγαθά ή τους παρέχονται υπηρεσίες και δεν απαιτείται σύμβαση, εφόσον η καθαρή αξία αυτών, κατά συναλλαγή, δεν υπερβαίνει το ποσό των εκατόν πενήντα (150) ευρώ,
- β) λαμβάνουν υπηρεσίες ή προμηθεύονται ηλεκτρικό ρεύμα, τηλεφωνικές συνδιαλέξεις, τηλεγραφήματα, γραμματόσημα, φωταέριο, νερό και εισιτήρια γενικά,
- γ) προβλέπεται παρακράτηση ή προκαταβολή φόρου από άλλη διάταξη για το ίδιο έσοδο και,
- δ) προμηθεύονται αγαθά ή τους παρέχονται υπηρεσίες από τις πολεμικές βιομηχανίες ΕΑΒ, ΕΒΟ, ΠΥΡΚΑΛ και ΕΒΟ, καθώς και από το Κέντρο Επιχειρηματικής Πολιτιστικής Ανάπτυξης (Κ.Ε.Π.Α.) και την Αναπτυξιακή Ένωση Μακεδονίας (ΑΝ.Ε.Μ.)

¹⁰⁸ Παράμετροι ΕΠΕ, Οι φόροι και το μέλλον, ΑΟΗ3 Ανατόλια, Δεκέμβριος 1994..

¹⁰⁹ Μπεκιάρη Γ. – Αντωνίου Σ., Φ.Π.Α. και ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εκδόσεις "πρώτη εκπαιδευτική", Αθήνα 1993.

- Στα εισοδήματα που προέρχονται από αμοιβές ή προμήθειες λόγω διαμεσολάβησης για πώληση μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%).
- Στα κέρδη που εισπράττει φυσικό πρόσωπο, κάτοικος Ελλάδας, από αλλοδαπή εταιρία περιορισμένης ευθύνης ενεργείται παρακράτηση φόρου με συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%).

Γενικοί φορολογικοί συντελεστές

Ο φορολογικός συντελεστής για τα νομικά πρόσωπα αυξάνεται από 20%²⁷ σε 26%:

Νομικός τύπος	Φορολογικός συντελεστής
Ημεδαπές Α.Ε	26%
Ε.Π.Ε	
Ι.Κ.Ε	
Υποκαταστήματα αλλοδαπών εταιρειών	
Δημόσιες επιχειρήσεις κερδοσκοπικού χαρακτήρα	
Συναιτερισμοί	
Νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	
Ο.Ε & Ε.Ε με διπλογραφικά βιβλία	

Ο νέος συντελεστής ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται από το οικονομικό έτος 2014 και μετά. Συνεπώς, για το οικονομικό έτος 2013, εφαρμόζονται οι ισχύοντες συντελεστές φορολογίας εισοδήματος για όλες τις μορφές εταιριών.¹¹⁰

¹¹⁰Κεράνης Ν, 2007. Παραοικονομία, Το βήμα

Κεφάλαιο 5 – φορολογία ομόρρυθμων και ετερόρρυθμων εταιρειών.

5.1.Επισκόπηση δεδομένων.

Το σύστημα της φορολόγησης με τις επιχειρηματικές αμοιβές είχε το υπολογίσιμο πλεονέκτημα της διάσπασης του εισοδήματος της προσωπικής εταιρίας, κατά ένα μέρος στο επίπεδο του νομικού προσώπου και κατά ένα δεύτερο μέρος στο επίπεδο των φυσικών προσώπων, ομόρρυθμων εταίρων. Ασφαλώς, υπήρχε ο κίνδυνος «οι επιχειρηματικές αμοιβές» να προσθέτονταν σε λοιπά εισοδήματα των υπόχρεων εταίρων και περεταίρω να φορολογούνταν με τον ανώτατο συντελεστή (45%) της κλίμακας του αρ.9, ωστόσο σε κάθε περίπτωση ήταν μια κατάσταση που σε κάποιο βαθμό μπορούσε να «μεθοδευτεί» νόμιμα ώστε το να προκύπτει η , όσο το δυνατόν, μικρότερη συνολική φορολογική επιβάρυνση.¹¹¹

Πέραν αυτού, οι εκτεταμένες αλλαγές που συντελούνται τα τελευταία χρόνια σε όλα τα φορολογικά αντικείμενα αλλά και στη γενικότερη φιλοσοφία της φορολόγησης των εταιρικών εισοδημάτων (και όχι μόνο), ανάγκασαν τον νομοθέτη να καθορίσει πλαίσιο διατάξεων (Ν.4072/2012) , μέσω των οποίων συγκεκριμενοποιείται και ορίζεται η νομική φυσιογνωμία των προσωπικών εταιριών. Συνεπώς, έχουμε τον ΚΝ 2190/1920 για τις ΑΕ, τον Ν.3190/1955 για τις ΕΠΕ, τον Ν.4072/2012 για τις ΙΚΕ (αρ. 43-118) και επίσης για τις ΟΕ, ΕΕ, αφανή εταιρία, κοινοπραξία (αρ. 249-294).¹¹²

Όλα τα νομοθετήματα αυτά αποτελούν το αποκαλούμενο Εταιρικό Δίκαιο. Παράλληλα ο νομοθέτης επιθυμεί να επιλύσει και τα ζητήματα της φορολογικής αντιμετώπισης των εισοδημάτων των νομικών προσώπων, σε μία προοπτική ίσης μεταχείρισης, ώστε οι λόγοι που κάποιοι (επίδοξοι εταίροι) αποφασίζουν την

¹¹¹Νεγρεπόντη – Δελιβάνη Μαρία, Ανάλυση της Ελληνικής οικονομίας, Εκδόσεις Παπαζηση, Αθήνα 1981.

¹¹²Κεράνης Ν, 2007. Παραοικονομία, Το βήμα

σύσταση εταιρίας, να περιορίζονται σε εταιρικά και εταιρικής μορφής επιχειρήματα και όχι σε θέματα που διαφοροποιούν την τελική φορολογική τους υποχρέωση.¹¹³

Με το Ν.4110/2013 έγινε τροποποίηση στο Ν.2238/1994, που ρυθμίζει τη «Φορολογία του εισοδήματος των εταιριών, κοινοπραξιών και κοινωνιών που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα. Ήδη με τον Ν.4093/2012 οι προσωπικές εταιρίες (Ο.Ε.,Ε.Ε.) παύουν να υπόκεινται στο καθεστώς του Αστικού Κώδικα και "ενσωματώνονται" στο Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. Η διαδικασία φορολόγησης των προσωπικών εταιριών, όχι απλά αλλάζει, αλλά θα υπάρξει μια τελείως διαφορετική φιλοσοφία και αντιμετώπιση των κερδών αυτής της μορφής των εταιρικών επιχειρήσεων, με εξομοίωση με τις υπόλοιπες μορφές εταιριών και σχετική απλοποίηση στον υπολογισμό.¹¹⁴

Επομένως, σύμφωνα με τις νέες διατάξεις, όταν, για παράδειγμα, μια Ομόρρυθμη Εταιρία τηρεί διπλογραφικά βιβλία του ΚΦΑΣ και συντάσσει Ισολογισμό, αντιμετωπίζεται με τον ίδιο τρόπο, ως προς την φορολογική της επιβάρυνση, με την ΑΕ ή την ΕΠΕ. Τα ανωτέρω ισχύουν για εισοδήματα που θα αποκτηθούν από 1/1/2013 (οικονομικό έτος 2014).

Αρχικά, ας αναφέρουμε τον τρόπο φορολόγησης μέχρι το οικονομικό έτος 2013. Μετά την αφαίρεση της «επιχειρηματικής αμοιβής» για μέχρι 3 ομόρρυθμους εταίρους με τα μεγαλύτερα ποσοστά, τα κέρδη φορολογούνται στο νομικό πρόσωπο:

α) με συντελεστή 20% τα κέρδη που αναλογούν στους ομόρρυθμους εταίρους-φυσικά πρόσωπα και στους κοινωνούς, επίσης φυσικά πρόσωπα (κοινωνίας κληρονομικού δικαίου στην οποία περιλαμβάνονται και ανήλικοι)

β) με συντελεστή 25% τα κέρδη όλων των λοιπών εταίρων και κοινωνών (ετερόρρυθμοι εταίροι, εταίροι νομικά πρόσωπα).

¹¹³ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

¹¹⁴ Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

Η επιχειρηματική αμοιβή προσδιορίζεται με βάση το ποσοστό συμμετοχής κάθε εταίρου ή κοινωνού, στο 50% των κερδών της εταιρίας ή κοινωνίας που δηλώθηκαν με την ετήσια δήλωσή της.¹¹⁵

5.2. Αφορολόγητα έσοδα.

Εκτός από τις περιπτώσεις όπου προβλέπεται φορολόγηση εισοδημάτων με ειδικό τρόπο, και τις οποίες αναλύσαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο, υπάρχουν και περιπτώσεις που προβλέπεται μη φορολόγηση ενός τμήματος του εισοδήματος ή καλύτερα αναστολή της φορολόγησης του. Σε περίπτωση που δικαιούχοι των εισοδημάτων από αφορολόγητα έσοδα είναι φυσικά πρόσωπα και προσωπικές εταιρίες, τα έσοδα αυτά είναι πράγματι αφορολόγητα και αναγράφονται στη δήλωση φορολογίας των δικαιούχων μόνο για τη δικαιολόγηση εισοδήματος αποκτήσεως περιουσιακών στοιχείων ή για το τεκμήριο δαπανών διαβίωσης.¹¹⁶

Στην περίπτωση όμως που δικαιούχοι είναι Α.Ε. και Ε.Π.Ε., το αφορολόγητο των εσόδων έχει την έννοια της αναστολής φορολογήσεως τους μέχρι τη διανομή τους, οπότε υποβάλλονται σε φορολογία εισοδήματος, όπως και τα φορολογούμενα έσοδα.¹¹⁷

5.3. Μερίσματα ή Κέρδη από Συμμετοχή σε Άλλες Εταιρίες

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 106, για τον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος, όταν μεταξύ των εισοδημάτων των Α.Ε., συμπεριλαμβάνονται και μερίσματα ή κέρδη από συμμετοχή σε άλλες εταιρίες, των οποίων τα κέρδη έχουν φορολογηθεί σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις, τα εισοδήματα αυτά αφαιρούνται από τα συνολικά καθαρά κέρδη προκειμένου υπολογισμού των φορολογητέων κερδών του νομικού προσώπου. Σε περίπτωση όμως, που στα καθαρά κέρδη ημεδαπής ανώνυμης εταιρίας, εταιρίας περιορισμένης ευθύνης και συνεταιρισμού, συμπεριλαμβάνονται, εκτός από τα μερίσματα και τα κέρδη από συμμετοχή σε άλλες εταιρίες, που αναφέρονται πιο πάνω, και εισοδήματα φορολογηθέντα κατά ειδικό τρόπο με εξάντληση της

¹¹⁵ Παρασκευόπουλου Αλ., Πόθεν έσχες, εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα 1992.

¹¹⁶ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

¹¹⁷ Μπεκιάρη Γ. – Αντωνίου Σ., Φ.Π.Α. και ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εκδόσεις "πρώτη εκπαιδευτική", Αθήνα 1993.

φορολογικής υποχρέωσης ή αφορολόγητα έσοδα και περαιτέρω λαμβάνει χώρα διανομή κερδών, για τον προσδιορισμό των διανεμομένων κερδών, που αναλογούν στα εισοδήματα, που προβλέπουν οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του παρόντος άρθρου, λαμβάνονται τα συνολικά καθαρά κέρδη, που προκύπτουν από τους ισολογισμούς των νομικών αυτών προσώπων.¹¹⁸

Αν στα καθαρά κέρδη, που προκύπτουν από ισολογισμούς συνεταιρισμών, εταιριών περιορισμένης ευθύνης και ημεδαπών ανώνυμων εταιριών, πλην ασφαλιστικών και τραπεζικών, συμπεριλαμβάνονται και έσοδα αφορολόγητα, για τον προσδιορισμό των φορολογητέων κερδών του νομικού προσώπου προστίθεται σε αυτά το μέρος των αφορολόγητων εσόδων, που αναλογεί στα διανεμόμενα κέρδη με οποιαδήποτε μορφή, μετά την αναγωγή του εξευρισκομένου αυτού ποσού σε μικτό ποσό με την προσθήκη του αναλογούντος σε αυτό φόρου.

Παρακάτω θα αναλύσουμε την περίπτωση των αφορολόγητων αποθεματικών, τα οποία σχηματίζονται σε διάφορες περιπτώσεις, μία από τις οποίες είναι και η απόκτηση εισοδήματος από μερίσματα ή συμμετοχές σε άλλες εταιρίες. Ο χειρισμός και η φορολόγηση κατά την διανομή είναι ίδια, είτε πρόκειται για αποθεματικά από αφορολόγητα έσοδα, είτε για αφορολόγητα αποθεματικά άλλων περιπτώσεων.¹¹⁹

5.4. Τα Αποθεματικά Γενικά

Αποθεματικά ονομάζουμε το μέρος των καθαρών κερδών, το οποίο δεν διανέμεται, αλλά προσαυξάνει την καθαρή θέση της επιχείρησης, αποσκοπώντας στην κάλυψη τυχόν μελλοντικών ζημιών και στη δημιουργία κεφαλαίου για επενδύσεις. Τα αποθεματικά διακρίνονται σε:¹²⁰

- **Τακτικό.** Είναι το αποθεματικό το οποίο είναι υποχρεωμένες οι επιχειρήσεις να σχηματίζουν, βάση του άρθρου 45 του Κ.Ν. 2190/1920, παρακρατώντας το από τα καθαρά κέρδη, προκειμένου να αντεπεξέλθουν σε μελλοντικές ζημίες.

¹¹⁸ Παρασκευόπουλου Αλ., Πόθεν έσχες, εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα 1992.

¹¹⁹ Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

¹²⁰ Παράμετροι ΕΠΕ, Οι φόροι και το μέλλον, ΑΟΗ3 Ανατόλια, Δεκέμβριος 1994..

- *Καταστατικό.* Είναι το αποθεματικό που σχηματίζεται από τις εταιρίες βάσει καταστατικών διατάξεων, και σχηματίζεται αφού πρώτα εξαντληθεί η υποχρέωση για τον σχηματισμό τακτικού αποθεματικού και διανομής πρώτου μερίσματος.
- *Ειδικό ή έκτακτο.* Είναι αυτό που σχηματίζεται μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης και αποβλέπει συνήθως στη δημιουργία κεφαλαίου για επενδυτικούς σκοπούς.
- *Αφορολόγητο αποθεματικό.* Είναι αυτό που σχηματίζεται, βάσει ειδικών διατάξεων νόμων, που αποβλέπουν στη δημιουργία κεφαλαίου για κάλυψη μελλοντικών επενδύσεων.¹²¹

Η ύπαρξη αποθεματικών στην καθαρή θέση δεν συνεπάγεται ταυτόχρονη αντιστοίχιση τους σε συγκεκριμένο στοιχείο του ενεργητικού. Τα αποθεματικά ανάλογα με τον τρόπο εμφάνισης τους στον ισολογισμό διακρίνονται σε:

- *Εμφανή Αποθεματικά.* Είναι εκείνα τα οποία εμφανίζονται στον ισολογισμό κάτω από συγκεκριμένο τίτλο, ο οποίος δηλώνει τον λόγο σχηματισμού τους.
- *Λανθάνοντα Αποθεματικά.* Είναι εκείνα που σχηματίζονται από λογιστικές εγγραφές αποσβέσεων στοιχείων ενεργητικού. Πρόκειται για πάγια στοιχεία, τα οποία λόγω αποσβέσεων, εμφανίζονται στο ενεργητικό με μηδενική αξία και με υπόλοιπο διάρκειας ζωής, δημιουργώντας έτσι ένα αποθεματικό, το οποίο δεν εμφανίζεται στον ισολογισμό και η αξία του δεν είναι προσδιορίσιμη.
- *Αφανή Αποθεματικά.* Όπως και τα λανθάνοντα δεν εμφανίζονται στον ισολογισμό, αλλά αντίθετα με αυτά, η ύπαρξη τους δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί από τον ισολογισμό. Τέτοια μπορεί να είναι η εμφάνιση στοιχείων ενεργητικού (όπως οικόπεδα –γήπεδα) με αξία κατά πολύ μικρότερη της πραγματικής τους ή υποτιμημένα αποθέματα.¹²²

Εκτός από τα παραπάνω αποθεματικά που σχηματίζονται από τα καθαρά κέρδη της χρήσης, στην κατηγορία των αποθεματικών συμπεριλαμβάνεται:

¹²¹ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

¹²² Μπεκιάρη Γ. – Αντωνίου Σ., Φ.Π.Α. και ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εκδόσεις "πρώτη εκπαιδευτική", Αθήνα 1993.

- Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο. Δημιουργείται όταν η ονομαστική αξία διαφέρει από την πραγματική κατά τη σύσταση ή την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου μιας εταιρίας και περικλείει την υπεραξία της εταιρίας.
- Διαφορά από αναπροσαρμογή παγίων περιουσιακών στοιχείων. Σχηματίζεται όταν με ειδικές διατάξεις προβλέπεται αναπροσαρμογή της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων (κτίρια, μηχανήματα)¹²³

5.5. Τρόπος Σχηματισμού Αποθεματικών

Κατά πάγια φορολογική αρχή, τα διανεμόμενα (η κεφαλαιοποιούμενα) αφορολόγητα έσοδα και αποθεματικά φορολογούνται κατά τον χρόνο διανομής τους και συνεπώς, όπως προαναφέραμε το φορολογικό πλεονέκτημα του «αφορολόγητου» των εσόδων αυτών διαρκεί για όσο χρόνο τα αφορολόγητα έσοδα ή αποθεματικά παραμένουν αδιάθετα, εμφανιζόμενα στην καθαρή θέση της επιχείρησης. Σε περίπτωση όμως διαθέσεως τους, το αφορολόγητο αίρεται και τα διανεμόμενα ποσά αυτών υποβάλλονται σε φόρο εισοδήματος. Κατά την καινοτομία που επήλθε μάλιστα με τον νόμο 2065/92, εφόσον στη χρήση που πραγματοποιήθηκαν τα αφορολόγητα έσοδα λαμβάνει χώρα διανομή κερδών, τεκμαίρεται ότι στα διανεμόμενα κέρδη συμμετέχουν αναλογικά και τα αφορολόγητα έσοδα, και το διανεμόμενο ποσό αυτών υποβάλλεται σε φορολογία εισοδήματος.¹²⁴

Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 106 του νόμου 2238/94, ορίζεται ότι αν στα καθαρά κέρδη που προκύπτουν από ισολογισμούς Α.Ε., πλην τραπεζικών και ασφαλιστικών, συμπεριλαμβάνονται και έσοδα αφορολόγητα, για τον προσδιορισμό των φορολογητέων κερδών του νομικού προσώπου προστίθεται σε αυτά το μέρος των αφορολόγητων εσόδων που αναλογεί στα διανεμόμενα κέρδη με οποιαδήποτε μορφή, κατά την αναγωγή του

¹²³ Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

¹²⁴ Καραντάνη Κ. Νικ., 1993. Κώδικας βιβλίων και στοιχείων, εκδόσεις Παρασκευόπουλος, Αθήνα

εξευρισκομένου αυτού ποσού σε μικτό ποσό, με τη προσθήκη του αναλογούντος σε αυτό φόρου.¹²⁵

Στην ειδική περίπτωση που εφόσον αφαιρεθούν από τα κέρδη του ισολογισμού τα ποσά του φόρου εισοδήματος, του τακτικού αποθεματικού, των διανεμόμενων κερδών το ποσό που απομένει είναι μικρότερο από το ποσό που πρέπει να διατεθεί για το σχηματισμό του αποθεματικού, τότε για το αποθεματικό διατίθεται το ποσό που απομένει.¹²⁶

Η αναγωγή των διανεμόμενων αφορολόγητων εσόδων σε μικτό ποσό με την προσθήκη του αναλογούντος φόρου, γίνεται επειδή τα διανεμόμενα κέρδη της χρήσης διανέμονται στους δικαιούχους (μετόχους, μέλη Δ.Σ. κλπ) φορολογημένα. Συνεπώς από τα αφορολόγητα έσοδα πρέπει να αντλείται το ποσό που διανέμεται στους μετόχους και λοιπούς δικαιούχους αλλά και το ποσό του φόρου εισοδήματος που αναλογεί στο διανεμόμενο αυτό ποσό, προκειμένου να εξευρεθεί το αδιανέμητο ποσό των αφορολόγητων εσόδων που παραμένει εις νέο και το οποίο πρέπει να εμφανιστεί στην πίστωση του λογαριασμού «Αποθεματικά από απαλλασσόμενα της φορολογίας έσοδα»

5.6.Διάλυση ή Κεφαλαιοποίηση των Αποθεματικών

Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 106 του νόμου 2238/94, αφορολόγητα αποθεματικά ανώνυμων εταιριών, εταιριών περιορισμένης ευθύνης ή συνεταιρισμών, ανεξάρτητα του χρόνου σχηματισμού τους, διανεμόμενα ή κεφαλαιοποιούμενα οποτεδήποτε, φορολογούνται κατά το χρόνο της διανομής ή κεφαλαιοποίησης με βάση τις διατάξεις του παρόντος στο όνομα του νομικού προσώπου, μετά την αναγωγή αυτών σε μικτό ποσό με την προσθήκη του αναλογούντος φόρου.¹²⁷

Τα ως άνω διανεμόμενα ή κεφαλαιοποιούμενα αποθεματικά φορολογούνται αυτοτελώς, μη συναθροιζομένων των ποσών αυτών με το προκύπτον αποτέλεσμα

¹²⁵ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

¹²⁶ Παράμετροι ΕΠΕ, Οι φόροι και το μέλλον, ΑΟΗ3 Ανατόλια, Δεκέμβριος 1994..

¹²⁷ Κεράνης Ν, 2007. Παραοικονομία, Το βήμα

του ισολογισμού, κατά το χρόνο που γίνεται η διανομή ή κεφαλαιοποίηση. Προς τούτο, το νομικό πρόσωπο υποχρεούται να υποβάλλει δήλωση του άρθρου 107 μέσα στο πρώτο δεκαπενθήμερο του επόμενου μήνα από το μήνα που λαμβάνεται η απόφαση από το αρμόδιο όργανο για διανομή ή κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών.¹²⁸

Ο προκύπτων φόρος καταβάλλεται σε τρεις ίσες μηνιαίες δόσεις, από τις οποίες, η πρώτη ταυτόχρονα με την υποβολή της δήλωσης, οι δε υπόλοιπες δύο την τελευταία εργάσιμη ημέρα των δύο (2) επόμενων, από την υποβολή της δήλωσης, μηνών. Με την καταβολή του ως άνω φόρου εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση των δικαιούχων για τα διανεμόμενα ή κεφαλαιοποιούμενα αποθεματικά.¹²⁹

5.7 Εξαιρέσεις από τη Φορολογία Αποθεματικών

Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 106 του νόμου 2238/94, ορίζεται ότι αν στα καθαρά κέρδη που προκύπτουν από ισολογισμούς Α.Ε., συμπεριλαμβάνονται και έσοδα αφορολόγητα, προστίθεται σε αυτά το μέρος των αφορολόγητων εσόδων που αναλογεί στα διανεμόμενα κέρδη με οποιαδήποτε μορφή, κατά την αναγωγή του εξευρισκομένου αυτού ποσού σε μικτό ποσό, με τη προσθήκη του αναλογούντος σε αυτό φόρου. Επίσης ότι κατά τη διάλυση ή κεφαλαιοποίηση τους τα αφορολόγητα αποθεματικά φορολογούνται αυτοτελώς.¹³⁰

Επίσης είδαμε ότι πλέον στα κέρδη που διανέμουν οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες με τη μορφή, αμοιβών και ποσοστών των μελών του διοικητικού συμβουλίου και των διευθυντών, αμοιβών εργατοϋπαλληλικού προσωπικού, εκτός μισθού, καθώς και μερισμάτων ή προμερισμάτων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ημεδαπά ή αλλοδαπά, ενώσεις προσώπων ή ομάδες περιουσίας, ανεξάρτητα αν η καταβολή

¹²⁸ Παρασκευόπουλου Αλ., Πόθεν έσχες, εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα 1992.

¹²⁹ Σταματόπουλος Δημήτριος Π. - Καραβοκύρης Αντώνιος Γ. 2005. Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Σταμούλη Α.Ε.

¹³⁰ Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

τους γίνεται σε μετρητά ή μετοχές, ενεργείται παρακράτηση φόρου με συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%).¹³¹

Υπάρχουν όμως ειδικές περιπτώσεις που έχουν ρυθμίσει νόμοι του παρελθόντος, που αποτελούν εξαιρέσεις των παραπάνω. Συγκεντρωτικά οι περιπτώσεις παρατίθενται στην ΠΟΛ. 1061/2009. Οι εν λόγω διατάξεις, οι οποίες δεν έχουν ενσωματωθεί στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, είναι ειδικότερες και επομένως κατισχύουν των αντίστοιχων διατάξεων του Κ.Φ.Ε.

Δεν κρίνουμε σκόπιμο να αναλύσουμε όλες τις περιπτώσεις που περιλαμβάνει η ΠΟΛ. 1061 και αντί αυτού παραθέτουμε συγκεντρωτικά ποιες είναι οι διατάξεις που αποτελούν εξαίρεση των όσων αναφέραμε προηγουμένως.¹³²

α) αφορολόγητα αποθεματικά αναπτυξιακών νόμων, με βάση τις διατάξεις του άρθρου 101 του ν.1892/1990 και του άρθρου 13 του ν.1473/1984,

β) ειδικό αφορολόγητο αποθεματικό του άρθρου 22 του ν. 1828/1989 και του άρθρου 2 του ν.3220/2004,

γ) προκύπτουσα υπεραξία λόγω αναπροσαρμογής των ακινήτων με βάση τις διατάξεις του ν. 2065/1992 και

δ) φορολογηθέντα αποθεματικά, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.2579/1998 και του ν.3513/2006, λόγω της ειδικής φορολογικής αντιμετώπισης των εν λόγω αποθεματικών από τις διατάξεις με βάση τις οποίες σχηματίζονται.¹³³

5.6 Δαπάνες που αναλογούν σε Αφορολόγητα Έσοδα ή Φορολογούμενα κατ' ειδικό τρόπο

Στα προηγούμενα κεφάλαια αναλύσαμε τις περιπτώσεις των αφορολόγητων εσόδων (π.χ.αφορολόγητα αποθεματικά) και των φορολογηθέντων με ειδικό τρόπο εσόδων (αυτοτελής φορολόγηση, παρακράτηση φόρου). Στην παράγραφο 8 του άρθρου 31

¹³¹ Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

¹³² Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.

¹³³ Παράμετροι ΕΠΕ, Οι φόροι και το μέλλον, ΑΟΗ3 Ανατόλια, Δεκέμβριος 1994..

του νόμου 2238/94 αναφέρεται ότι το συνολικό ποσό που πρόκειται να εκπέσει από τα ακαθάριστα έσοδα, μειώνεται κατά τα εξής ποσά των δαπανών που βαρύνουν τα έσοδα που απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος ή που φορολογούνται με ειδικό τρόπο αλλά με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης:

α) Ποσό των χρεωστικών τόκων που εξευρίσκεται με επιμερισμό των τόκων αυτών μεταξύ των υποκείμενων στη φορολογία ακαθάριστων εσόδων και αυτών που αναφέρονται πιο πάνω,

β) Ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) των εσόδων που απαλλάσσονται της φορολογίας ή φορολογούνται κατά ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης ή των εσόδων από μερίσματα και κέρδη από συμμετοχή σε άλλες ημεδαπές επιχειρήσεις, ως λοιπές δαπάνες.¹³⁴

Το ποσό αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει το είκοσι τοις εκατό (20%) των πάσης φύσεως δαπανών της επιχείρησης. Βέβαια στις περισσότερες περιπτώσεις, όπως είδαμε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, δεν προβλέπεται πλέον για τις Α.Ε. ειδική φορολόγηση με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης. Αντιθέτως για τα έσοδα που εμπίπτουν στην αυτοτελή φορολόγηση, γίνεται στη συνέχεια φορολόγηση με βάση τις γενικές διατάξεις, συμψηφιζόμενου του καταβεβλημένου φόρου. Ανάλογο χειρισμό προβλέπει ο νόμος και για τα έσοδα που εμπίπτουν στην παρακράτηση φόρου.¹³⁵

¹³⁴ Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ

¹³⁵ Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα

Συμπέρασμα

Η φορολογία αποτελεί σε κάθε περίπτωση μια απόλυτα νευραλγική παράμετρο, η οποία μπορεί να καθορίσει σε μεγάλο και σημαντικό βαθμό την πολιτική αλλά και την πορεία ενός κρατικού μηχανισμού. Ειδικότερα η φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων είναι ουσιαστικά ο πυρήνας της φορολογικής πολιτικής μια κυβέρνησης. Φυσικά πρέπει πάντοτε να αναφέρουμε ότι στην διαμορφωμένη από την κυβέρνηση φορολογική πολιτική, υπάρχουν πάντοτε ορισμένα όρια, άλλοτε από νομικές πηγές και άλλοτε από ηθικές. για παράδειγμα υπάρχουν ευρωπαϊκές ντιρεκτίβες οι οποίες απαγορεύουν την υπέρμετρη φορολόγηση σε συγκεκριμένους τομείς και πεδία, με σκοπό να μην καθίσταται ασύμφορη η όλη διαδικασία.

Όμως και στο πεδίο της φορολόγησης όπως ουσιαστικά και σε κάθε άλλο πεδίο του δημόσιου και ιδιωτικού βίου, υπάρχει και μια πτυχή ηθικής. Δηλαδή μια κυβέρνηση όσο επείγον και αν είναι, πρέπει να αναγνωρίζει ότι μπορεί να νομοθετεί πάντοτε σεβόμενη τα όρια και τις αρχές της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και αυτονομίας. Όταν ένας άνθρωπος έχει εργαστεί πολύ στη ζωή του, έβαλε στόχους τους οποίους πέτυχε και για αυτό το λόγο μπορεί πλέον να έχει μεγάλη οικονομική επιφάνεια, αυτό δεν σημαίνει ότι νομιμοποιείται μια εξουσία να τον υπερφορολογήσει, δεν πρέπει δηλαδή να ενοχοποιείται το κέρδος. Φυσικά, όπως άλλωστε αναφέρεται και στο Σύνταγμα της χώρας, ο κάθε πολίτης συμμετέχει στα δημόσια βάρη στον βαθμό που μπορεί. Όμως όσο αυθαίρετη θα ήταν η ίση φορολόγηση ενός πλουσίου και ενός φτωχού, τόσο παράλογη είναι και η υπέρμετρη φορολόγηση ανθρώπων με μεγάλη οικονομική ευχέρεια.

Στον βαθμό που το ζήτημα αυτό έχει εξεταστεί στην παρούσα μελέτη, θεωρούμε ότι σε γενικές γραμμές υπάρχει ισορροπία στην κατανομή βαρών στην Ελλάδα, ίσως ορισμένες περιπτώσεις να μπορούσαν να αποφευχθούν, αλλά γενικά εκτιμώντας τα ισχύοντα δεδομένα, η κατάσταση και οι διαδικασίες που εφαρμόζονται στο πεδίο της φορολογίας είναι εύλογες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Καραγιάννης Ι, 2013. Φορολογικά - φοροτεχνικά: Υπολογισμός του φόρου εισοδήματος. Φορολογικές δηλώσεις: (Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε., Ατομικές κλπ). Παραδείγματα - εφαρμογές στην πράξη. εκδόσεις Α. Σταμούλη, Αθήνα.
2. Καραντάνη Κ. Νικ., 1993. Κώδικας βιβλίων και στοιχείων, εκδόσεις Παρασκευόπουλος, Αθήνα.
3. Κεράνης Ν, 2007. Παραοικονομία, Το βήμα
4. Λάζου Αχ. Βαΐου, ΕΟΚ και Ελληνικές επιχειρήσεις, εκδόσεις Παν/μίο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1990.
5. Λεοντάρη Κ. Μιλ. Ανώνυμες Εταιρείες, εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα 1986.
6. Μπεκιάρη Γ. – Αντωνίου Σ., Φ.Π.Α. και ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εκδόσεις "πρώτη εκπαιδευτική", Αθήνα 1993.
7. Νεγρεπόντη – Δελιβάνη Μαρία, Ανάλυση της Ελληνικής οικονομίας, Εκδόσεις Παπαζηση, Αθήνα 1981.
8. Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006. Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ
9. Παρασκευόπουλου Αλ., Πόθεν έσχες, εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα 1992.
10. Παράμετροι ΕΠΕ, Οι φόροι και το μέλλον, ΑΟΗ3 Ανατόλια, Δεκέμβριος 1994.
11. Σέλλας Στέφανος, 2004. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα
12. Σταματόπουλος Δημήτριος Π. - Καραβοκύρης Αντώνιος Γ. 2005. Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Σταμούλη Α.Ε.